

Міністерство освіти і науки України

Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Кафедра всесвітньої історії та
методики викладання історії

**ІСТОРІЯ
СЛОВ'ЯНСЬКИХ
НАРОДІВ
(ДАВНЯ І
СЕРЕДНЬОВІЧНА)**

Робочий зошит студента
для самостійної роботи
(укладач О. Лахно)

Робочий зошит
студента(ки) групи _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Змістовий модуль №1
“РАННЯ ІСТОРІЯ СЛОВ’ЯН І ПЕРШІ СЛОВ’ЯНСЬКІ ДЕРЖАВИ”

ТЕМА 1.1. Вступ до курсу
Самостійна робота не передбачена

* * *

ТЕМА 1.2. Походження та рання історія слов’ян
І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Першими слов’янами давньоримські автори I-II ст. н.е. імовірно називали народ:
 - а) сарматів;
 - б) германців;
 - в) венедів;
 - г) поляків.
2. Назви давньослов’янських народів, ужиті в працях Йордана та Флавія Кассіодора, були такими:
 - а) венети, германці, склавени;
 - б) авари, гуни, анти;
 - в) анти, склавени, венети;
 - г) авари, анти, венети.
3. Перша вірогідна писемна згадка про слов’ян датується:
 - а) I ст. н.е.;
 - б) II половина IV ст. н.е.;
 - в) VI ст.;
 - г) VIII ст.
4. Сукупність сусідських громад це:
 - а) сімейна громада;
 - б) плем’я;
 - в) двір;
 - г) жупа.
5. Які слов’яни взагалі не мали власних державних утворень?
 - а) південні;
 - б) західні;
 - в) східні;
 - г) полабсько-балтійські.
6. У якому столітті слов’яни почали приймати християнство?
 - а) VII ст.;
 - б) VIII ст.;
 - в) IX ст.;
 - г) X ст.
7. Що таке глотогенез?
 - а) наука про походження мови;
 - б) наука про утворення первісної культури;
 - в) наука про походження людини;
 - г) наука про розвиток народу.
8. До якої мовної сім’ї належать слов’янські мови?
 - а) романо-германська;
 - б) кельтська;
 - в) індоєвропейська;

- г) азійська.
9. Які території були прабатьківщиною слов'ян за Нестором-літописцем?
- а) землі по нижній течії Дунаю і Паннонія;
 - б) землі по течії Південного Бугу;
 - в) район Західної Двіни;
 - г) Придніпров'я.
10. Яку теорію походження слов'ян започаткував П.Шафарик?
- а) вісло-одерську;
 - б) дунайську;
 - в) прикарпатську;
 - г) хозарську.
11. Автором якої концепції походження слов'ян був Л.Нідерле?
- а) вісло-дніпровської;
 - б) вісло-одерської;
 - в) буго-дністровської;
 - г) прип'ятської.
12. Який вчений при вивченні етногенезу слов'ян використовував флористичну лексику?
- а) Ю.Ростафінський;
 - б) Ю.Костшевський;
 - в) Т.Лер-Сплавінський;
 - г) П.Шафарик.
13. Який вчений стверджував, що трипільська культура є слов'янською?
- а) О.Шахматов;
 - б) Б.Рібаков;
 - в) В.Хвойка;
 - г) Л.Нідерле.
14. Яку теорію походження слов'ян започаткувала розповідь Нестора-літописця?
- а) вісло-одерську;
 - б) скіфо-сарматську;
 - в) дунайську;
 - г) хозарську.
15. Хто став основоположником автохтоністичної теорії походження слов'ян?
- а) В.Хвойка;
 - б) Ю.Костшевський;
 - в) П.Трубачов;
 - г) Б.Рібаков.
16. З якою археологічною культурою вчені Київської школи археології ототожнюють венетів?
- а) дзедзіцькою;
 - б) пшеворською;
 - в) пеньківською;
 - г) чорноліською.
17. Індоевропейців як макроспільноту, мовною групою якої стали давні слов'яни, дозволило виявити:
- а) порівняльне археологічне дослідження;
 - б) порівняльне мовознавче дослідження;
 - в) порівняльне антропологічне дослідження;
 - г) порівняльне релігійне дослідження.
18. Періодизацію еволюції праслов'янської мови із виділенням трьох етапів було розроблено:
- а) В.Хвойкою;
 - б) К.Ясперсом;
 - в) П.Шафариком;
 - г) Ф.Філіним.
19. Основним фітонімом, на відсутність якого в слов'янській мові спирався Ю.Ростафінський,

III рівень

26. Дайте визначення поняттям:

Етногенез – _____

Господарство – _____

Ремесло – _____

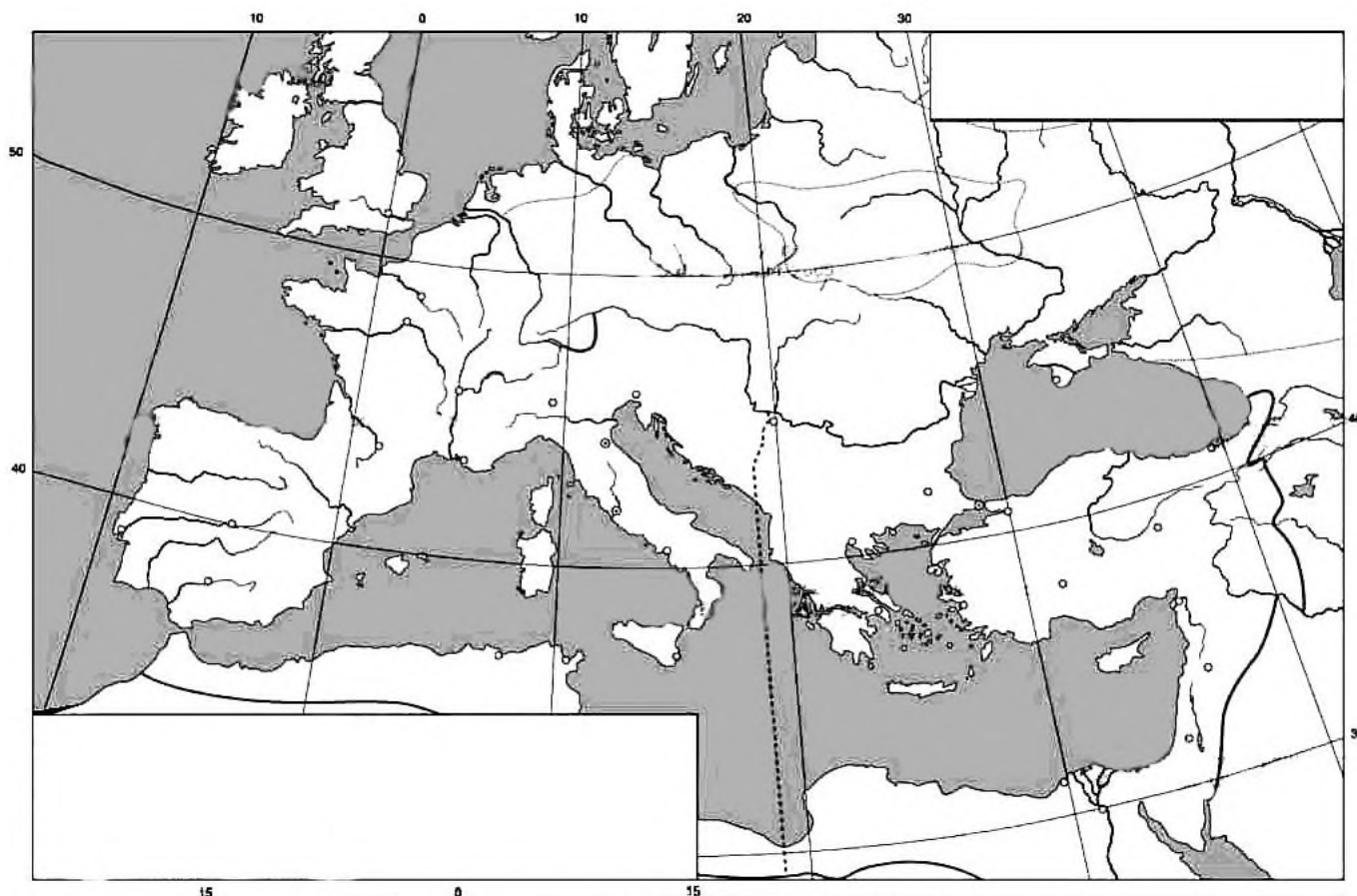
Промисел – _____

Віче – _____

Плем'я – _____

Військова демократія – _____

27. На контурній карті покажіть різнокольоровими лініями прабатьківщину слов'ян згідно основних концепцій їх походження.

Легенда карти: _____

ТЕМА 1.3. Розселення слов'ян на Балканському півострові

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Прихід у Північне Причорномор'я якого племені прискорив міграційні процеси в слов'янському середовищі?
 - а) аварів;
 - б) гунів;
 - в) готів;
 - г) скіфів.
2. Коли розпочалося проникнення слов'ян на Балкани?
 - а) початок V ст.;
 - б) кінець V ст.;
 - в) початок VI ст.;
 - г) кінець VI ст.
3. Як називалися військово-територіальні об'єднання союзів слов'янських племен на Балканах?
 - а) каганати;
 - б) кутригури;
 - в) феми;
 - г) словинії.
4. Скільки виділяється періодів у походах слов'ян на Балкани?
 - а) три;
 - б) чотири;
 - в) п'ять;
 - г) шість.
5. Коли слов'яни зайняли територію Дакії та Паннонії?
 - а) IV-VI ст.;
 - б) V-VI ст.;
 - в) VI-VII ст.;
 - г) VI-VIII ст.
6. Який візантійський автор уперше повідомляв про розселення слов'ян і початок освоєння ними земель у Фракії?
 - а) Прокопій Кесарійський;
 - б) Тацит;
 - в) Іоанн Ефеський;
 - г) Костянтин Багрянородний.
7. В яких роках виник великий союз слов'янських племен, очолюваний вождем Хоцоном?
 - а) 614-619 рр.;
 - б) 617-621 рр.;
 - в) 615-620 рр.;
 - г) 613-621 рр.
8. Хто розгромив антські племена?
 - а) хозари;
 - б) авари;
 - в) склавини;
 - г) поляни.
9. В якому році булгари вторглися до Південної Фракії?
 - а) 692 р.;
 - б) 705 р.;
 - в) 716 р.;
 - г) 725 р.

10. В якому році було укладено договір булгар із франками?
- а) 732 р.;
 - б) 817 р.;
 - в) 832 р.;
 - г) 837 р.
11. З якими слов'янами пов'язаний Паннонський басейн?
- а) західними;
 - б) південними;
 - в) східними;
 - г) північними.
12. Унаслідок чого хорватські племена мігрували до Балкан і Альп?
- а) просування аварів;
 - б) натиск гунів;
 - в) природно-кліматичні умови;
 - г) напад готів.
13. Укажіть напрям міграції сербських племен:
- а) з території між Ельбою та Одрою;
 - б) між Дніпром та Дунаєм;
 - в) з території від Вісли до Одри;
 - г) між Південним Бугом і Дністром.
14. З якою археологічною культурою пов'язані анти?
- а) пеньківська;
 - б) лука-врублевецька;
 - в) пшеворська;
 - г) чорноліська.
15. Хто з науковців займався проблемою слов'янського етногенезу та їх розселення?
- а) Толочко;
 - б) Седов;
 - в) Греков;
 - г) Першіц.
16. Колонізація Балкан слов'янами одночасно була конфліктом з:
- а) Священною Римською імперією;
 - б) Візантійською імперією;
 - в) Нікейською імперією;
 - г) Болгарським царством.
17. Переселення яких племен біля 900 року стало межею південних і західних слов'ян?
- а) германських;
 - б) аварських;
 - в) угорських;
 - г) фракійських.
18. Зазначте неслов'ян із переліку:
- а) анти;
 - б) склавіни;
 - в) венети;
 - г) гіпіді.
19. Хто очолив великий союз слов'янських племен у 615-620 роках?
- а) Аттіла;
 - б) Хоцон;
 - в) Кий;
 - г) Хорив.
20. Військово-адміністративні провінції Візантійської імперії, які колонізувалися слов'янами, називалися:
- а) області;

- б) території;
- в) феми;
- г) пронії.

II рівень

21. Заповніть таблицю:

Східні слов'яни	Західні слов'яни	Південні слов'яни

22. Співвіднесіть народи (етноси) з племенами (союзами племен):

<i>поляки</i>	<i>ганаки</i>
<i>чехи</i>	<i>лучани</i>
<i>словаки</i>	<i>вісляни</i>
<i>словенці</i>	<i>зличани</i>
<i>серби</i>	<i>сусли</i>
	<i>мазовшани</i>
	<i>ленцяни</i>
	<i>стодорани</i>
	<i>дукляни</i>

23. Назвіть причини «Великого переселення народів» і «Великого переселення слов'ян».

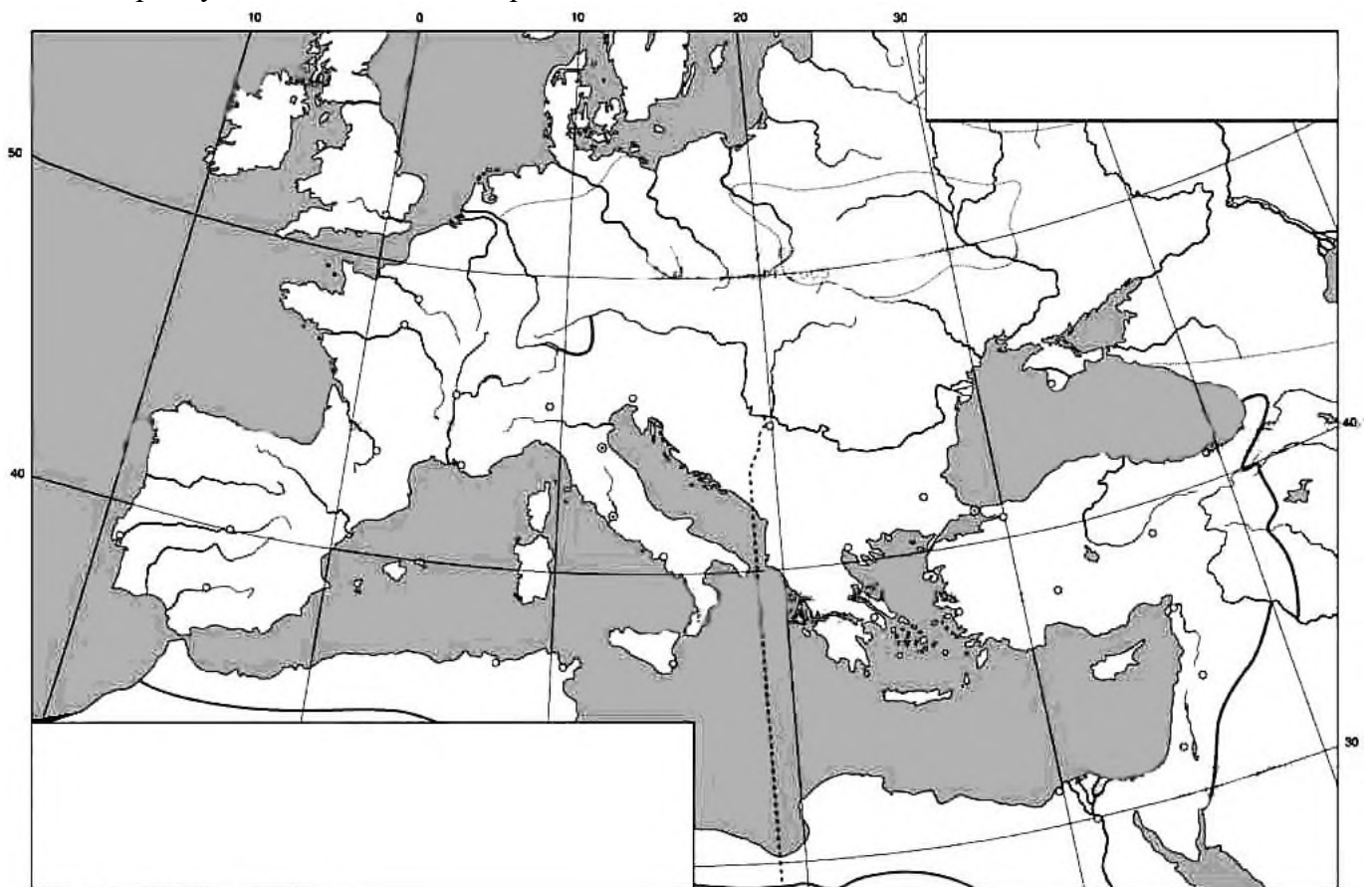
24. Визначте долю Союзу семи слов'янських племен унаслідок Великого переселення народів.

25. Простежте причини та напрями переселення протоболгар на Балканський півострів.

26. Назвіть причини та наслідки асиміляції протоболгар слов'янами.

III рівень

27. На контурній карті Європи вкажіть напрями та території розселення слов'ян на Балканському півострові унаслідок Великого переселення слов'ян.

Легенда карти: _____

ТЕМА 1.4. Розвиток східних слов'ян до утворення давньоруської держави

І рівень

(упишіть у клітинки нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

- Заснування Києва відбулося в:
 - IV ст.;
 - V ст.;
 - VI ст.;
 - VII ст.
- Осередки східнослов'янської державності існували вже у:
 - VIII-IX ст.;
 - V-IX ст.;
 - II-V ст.;
 - IX-X ст.
- Яке раннє політичне додержавне утворення східних слов'ян мало центром місто Київ?
 - Куявія;
 - Артанія;
 - Славія;
 - Померанія.
- Яке раннє політичне додержавне утворення східних слов'ян мало центром місто Новгород?
 - Куявія;
 - Артанія;
 - Славія;
 - Померанія.
- Ільменські словени проживали в:
 - Куявії;
 - Артанії;
 - Славії;
 - Померанії.
- Коли розпочався процес розселення слов'ян?
 - IV-V ст.;
 - V-VI ст.;
 - VI-VII ст.;
 - VII-VIII ст.
- Назвіть найдавніше східнослов'янське племінне об'єднання:
 - дуліби;
 - бужани;
 - волянці;
 - в'ятичі.
- Основним релігійним культом додержавних об'єднань східних слов'ян було:
 - християнство;
 - язичництво;
 - іудаїзм;
 - фетишизм.
- Яке з слов'янських політичних об'єднань займало територію дельти Дністра (аж до узбережжя Чорного моря) і гирла Дунаю:
 - радимичі;
 - уличі;
 - тиверці;
 - дуліби.
- Із розгромом військ якого слов'янського політичного об'єднання пов'язане ім'я воєводи Вовчий

Хвіст:

- а) радимичів;*
 - б) тиверців;*
 - в) древлян;*
 - г) полян.*
11. У язичницькому пантеоні – похмурий бог-батько, уособлював темну буремну силу:
- а) Стрибог;*
 - б) Велес;*
 - в) Сварог;*
 - г) Даждьбог.*
12. У язичницькому пантеоні – бог грому і блискавки, син бога темного і захмареного неба:
- а) Стрибог;*
 - б) Велес;*
 - в) Сварог;*
 - г) Перун.*
13. У язичницькому пантеоні – бог сонячного світла і тепла, син бога ясного неба:
- а) Стрибог;*
 - б) Велес;*
 - в) Сварог;*
 - г) Даждьбог.*
14. У язичницькому пантеоні – бог підземного світу:
- а) Стрибог;*
 - б) Велес;*
 - в) Сварог;*
 - г) Даждьбог.*
15. Центром племінного князівства сіверян був:
- а) Чернігів;*
 - б) Київ;*
 - в) Полоцьк;*
 - г) Новгород.*
16. Центром племінного князівства кривичів був:
- а) Чернігів;*
 - б) Київ;*
 - в) Полоцьк;*
 - г) Новгород.*
17. Центром племінного князівства ільменських слов'ян був:
- а) Чернігів;*
 - б) Київ;*
 - в) Полоцьк;*
 - г) Новгород.*
18. Центром племінного князівства полян був:
- а) Чернігів;*
 - б) Київ;*
 - в) Полоцьк;*
 - г) Новгород.*
19. Скандинави східнослов'янські землі називали «Гардаріки». Що це значить?
- а) «країна укріплень»;*
 - б) «країна воїнів»;*
 - в) «багата країна»;*
 - г) «південна країна».*
20. Засновником міста Київ вважається князь:
- а) Бож;*
 - б) Києвець;*

- в) Кий;
- г) Хорив.

II рівень

21. Підкресліть східнослов'янські об'єднання, названі в «Повісті минулих літ»:
чудь, поляни, сіверяни, древляни, росіяни, радимичі, вятичі, білоруси, українці, кривичі, словене ільменські, дреговичі, волиняни, білі хорвати, тиверці, уличі, хозари, авари, татари, печеніги, половці, готи, гуни.
22. Перелічіть і проаналізуйте спільне та відмінне в державотворенні Києва та Новгороду упродовж IX століття.

23. Назвіть відомі Вам думки вчених щодо розташування Артанії.

24. Підкресліть твердження, які характерні діяльності східних слов'ян у додержавний період:
- користувалися мідними знаряддями праці;
 - здійснювали походи на Візантію;
 - займалися орним землеробством;
 - насипали на похованнях кургани;
 - вірили в єдиного бога;
 - займалися кочовим скотарством;
 - вірили в багатьох богів.

25. Установіть відповідність між історичними особами та політичними об'єднаннями, які вони очолювали:

<i>Кий</i>	<i>правитель у антів</i>
<i>Бож</i>	<i>візантійський імператор</i>
<i>Костянтин</i>	<i>полянський князь</i>
<i>Пирогаст</i>	<i>готський король</i>
<i>Германаріх</i>	<i>антський полководець</i>

III рівень

26. Дайте визначення поняттям теми:

Військова дружина – _____

Вєрв – _____

Полюддя – _____

Данина – _____

ТЕМА 1.5. Перша Болгарська держава

I рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Столиця Першого Болгарського царства з 893 р.:

- а) Пліска;*
- б) Преслав;*
- в) Фессалоніки;*
- г) Турново.*

2. Перше Болгарське царство розпалося на східну й західну частини в:

- а) 893 р.;*
- б) 936 р.;*
- в) 969 р.;*
- г) 1018 р.*

3. Перший цар Болгарії («василевс болгар»):

- а) Борис;*
- б) Симеон;*
- в) Петро (Петир);*
- г) Боріл.*

4. Роками правління Симеона були:

- а) 872-893 рр.;*
- б) 889-907 рр.;*
- в) 893-927 рр.;*
- г) 927-970 рр.*

5. Встановлення візантійського панування на болгарських землях відбулося в:

- а) 970 р.;*
- б) 989 р.;*
- в) 999 р.;*

- г) 1018 р.
6. Офіційне запровадження християнства в Болгарії відбулося в:
- а) 863 р.;
 - б) 864 р.;
 - в) 866 р.;
 - г) 898 р.
7. Столиця Першого Болгарського царства з 681 р.:
- а) Пліска;
 - б) Преслав;
 - в) Фессалоніки;
 - г) Тирново.
8. Столиця Болгарського царства упродовж 972-992 рр.:
- а) Пліска;
 - б) Преслав;
 - в) Скоп'є;
 - г) Тирново.
9. Столиця Західного Болгарського царства упродовж 992-1018 рр.:
- а) Охрид;
 - б) Преслав;
 - в) Фессалоніки;
 - г) Тирново.
10. Рік утворення (визнання Візантією) держави «Болгарія»:
- а) 644 р.;
 - б) 681 р.;
 - в) 688 р.;
 - г) 696 р.
11. Перший хан балканської Болгарії:
- а) Крум;
 - б) Омуртаг;
 - в) Аспарух;
 - г) Тервель.
12. Останній цар Першого Болгарського царства:
- а) Пресіан I;
 - б) Пресіан II;
 - в) Петро I;
 - г) Петро II.
13. В якому році Болгарія була вперше проголошена царством?
- а) 898 р.;
 - б) 913 р.;
 - в) 917 р.;
 - г) 927 р.
14. Хто з візантійських імператорів знищив столицю Преслав?
- а) Костянтин VII Багрянородний;
 - б) Никифор II Фока;
 - в) Василій II Болгаробоець;
 - г) Іоанн Цимісхий.
15. Перший похід київського князя Святослава до Болгарії відбувся в:
- а) 964-966 рр.;
 - б) 965-968 рр.;
 - в) 967-968 рр.;
 - г) 969-970 рр.
16. Другий похід київського князя Святослава до Болгарії відбувся в:
- а) 968-970 рр.;

- б) 969-971 рр.;
 в) 970-972 рр.;
 г) 971-972 рр.
17. Хто з братів-Комітопулів найдовше перебував при владі в Західному Болгарському царстві?
 а) Давид;
 б) Мойсей;
 в) Арон;
 г) Самуїл.
18. Правитель Першого Болгарського царства упродовж 701-721 рр.:
 а) Аспарух;
 б) Тервель;
 в) Кардам;
 г) Крум.
19. Правитель Першого Болгарського царства упродовж 777-802 рр.:
 а) Аспарух;
 б) Тервель;
 в) Кардам;
 г) Крум.
20. Правитель Першого Болгарського царства упродовж 802-814 рр.:
 а) Аспарух;
 б) Тервель;
 в) Кардам;
 г) Крум.

II рівень

21. Заповніть таблицю:

Дата	Основні події I Болгарського царства

22. Перелічіть основні положення вчення богомілів.

23. Знайдіть помилки в тексті й виправте їх:

Болгарський князь Володимир-Расате запровадив християнство західного зразка у Болгарії. Він усіма силами сприяв розвитку болгарської християнської церкви і в 889 р. пішов до монастиря, вважаючи свою місію виконаною.

24. Знайдіть відповідники між болгарськими правителями та їх вчинками:

- а) Аспарух; А) хрещення Болгарії;
б) Симеон; Б) утворення першої болгарської держави на Балканах;
в) Омуртаг; В) перший носій звання «кесар» у Болгарії;
г) Самуїл; Г) укладення першого 30-літнього мирного договору з Візантією;
д) Крум; Д) уніфікація законодавства, адміністративно-територіальна реформа;
е) Тервел; Е) проголошення в Болгарії царства та патріархії;
ж) Борис I; Ж) укладення другого 30-літнього мирного договору з Візантією;
и) Борис II; И) втрата Болгарією північно-східних земель і детронізація царя;
к) Петро I; К) останній цар Першої Болгарської держави;
л) Іван Владислав. Л) засновник Західного Болгарського царства.

25. опишіть походи київського князя Святослава на Болгарію.

26. Заповніть таблицю:

Правитель	Роки правління доби I Болгарського царства

III рівень

27. Дайте визначення поняттям теми:

Пронія – _____

Фема – _____

Словінія – _____

Комітат – _____

Василевс – _____

Хан – _____

Боїл – _____

Багаїн – _____

Болярин – _____

Кавхан – _____

Коміт – _____

Тангризм – _____

Комітопули – _____

Деспот – _____

28. На контурній карті покажіть межі I Болгарського царства на:

- а) момент утворення держави «Болгарія»;
- б) момент перетворення ханства на Болгарське князівство;
- в) момент смерті Симеона (найбільший розквіт царства);
- г) момент утворення Західного Болгарського царства.

Легенда карти: _____

ТЕМА 1.6. Еволюція давньоруської держави (IX-XIII ст.)

Грівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Хто з київських князів підкорив древлян, сіверян, радимичів?

- а) Олег;
- б) Ігор;
- в) Святослав;
- г) Володимир Великий.

2. Яким був державний устрій Київської Русі?

- а) ранньофеодальна монархія;
- б) конституційна монархія;
- в) боярська республіка;
- г) станово-представницька монархія.

3. Особистий військовий загін князя мав назву:
- а) ополчення;
 - б) дружина;
 - в) рать;
 - г) армія.
4. Ким Київ був проголошений «матір'ю міст руських»?
- а) Олег;
 - б) Ігор;
 - в) Святослав;
 - г) Володимир Великий.
5. Яке слов'янське плем'я стало причиною загибелі князя Ігоря?
- а) поляни;
 - б) в'ятичі;
 - в) сіверяни;
 - г) древляни.
6. Хто з великих київських князів (правителів) був першим християнином?
- а) Олег;
 - б) Ігор;
 - в) Ольга;
 - г) Володимир.
7. В яких родинних стосунках були князь Святослав і княгиня Ольга?
- а) син і мати;
 - б) чоловік і дружина;
 - в) дядько й племінниця;
 - г) племінник і тітка.
8. В якому році і ким було вбито князя Святослава?
- а) 966 р.; б) 968 р.; в) 972 р.; г) 978 р.
 - А) печеніги; Б) варяги; В) половці; Г) татари.
9. Дата офіційного хрещення Київської Русі:
- а) 966 р.;
 - б) 988 р.;
 - в) 989 р.;
 - г) 998 р.
10. Роки правління Ярослава Мудрого?
- а) 1019-1054 рр.;
 - б) 1021-1044 рр.;
 - в) 1035-1066 рр.;
 - г) 1037-1068 рр.
11. Хто це?

- а) Олег;
- б) Святослав;
- в) Володимир Великий;
- г) Ярослав Мудрий.

12. Хто це?

- а) Олег;*
- б) Святослав;*
- в) Володимир Великий;*
- г) Ярослав Мудрий.*

13. Що зображено на малюнку?

- а) печатка з гербом Володимира;*
- б) срібна монета з гербом Володимира;*
- в) клеймо з гербом Володимира;*
- г) срібна тарілка з гербом Володимира.*

14. Що зображено на малюнку?

- а) давня іграшка;*
- б) наконечник молотка;*
- в) київська гривня;*
- г) скіфська / сарматська «баба».*

15. Яка споруда часів Київської Русі зображена на малюнку?

- а) Десятинна церква;*
- б) Успенський собор Києво-Печерської Лаври;*
- в) Софійський собор у Києві;*
- г) Михайлівський собор у Києві.*

16. У якій мистецькій техніці виконане дане зображення Богоматері-Оранти?

- а) фреска;*
- б) мозаїка;*
- в) ікона на дошці;*
- г) картина на полотні.*

17. Хто зображений на малюнку?

- а) бандуристи;
- б) гітаристи;
- в) кларнетисти;
- г) гусярі.

18. Яка архітектурна споруда зображена на малюнку?

- а) Золоті Ворота в Києві;
- б) Десятинна церква;
- в) Новгородський Кремль;
- г) перша бібліотека в Києві.

19. Кому присвячений цей пам'ятник?

- а) Рюрик, Олег, Ігор, Ольга;
- б) Кий, Щек, Хорив, Либідь;
- в) Перун, Стрибог, Велес, Мокоша;
- г) періоди історії – Київська Русь, Козаччина, УНР/ЗУНР, Україна.

20. Хто зображений на малюнку?

- а) Ярослав Мудрий;
- б) Нестор-літописець;
- в) Володимир Великий;
- г) Аганіт Печерський.

І рівень

21. Поставте події (пронумеруйте) у хронологічній послідовності:

- розгром Києва монголо-татарами; _____
- смерть Мстислава Великого; _____
- Куликовська битва; _____
- смерть Всеволода «Велике Гніздо»; _____
- Любецький з'їзд князів; _____
- руйнування Києва Андрієм Боголюбським; _____
- смерть Ярослава Мудрого; _____
- хрещення Київської Русі. _____

22. Наведіть докази того, що процес утворення держави у східних слов'ян завершився тільки на кінець X ст.

23. Охарактеризуйте наслідки Любецького з'їзду руських князів.

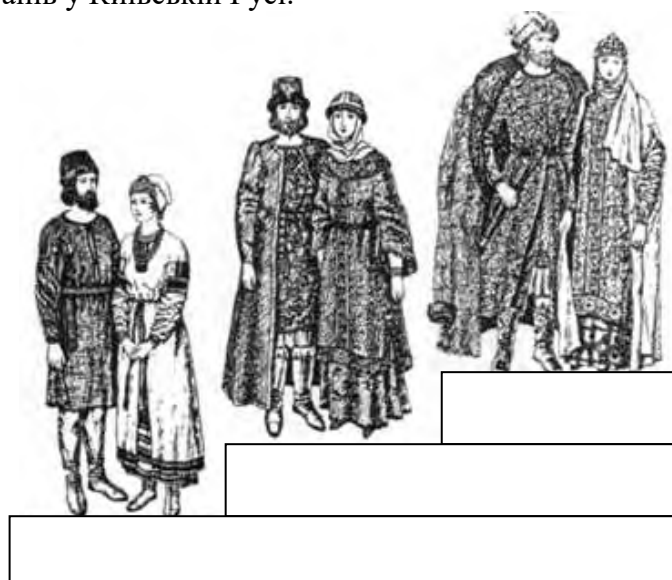
24. Що значить вислів: «Кождо да держить отчину свою»?

25. Назвіть функції та повноваження новгородського князя упродовж IX-XIII ст.

26. Яка подія зображена на малюнку? Опишіть деталі цієї події.

27. Зазначте ієрархію станів у Київській Русі.

III рівень

28. Дайте визначення поняттям:

Грецький вогонь – _____

Град – _____

Урок – _____

Погост – _____

Ряд – _____

Вотчина – _____

Смерди – _____

Закупи – _____

Холоти – _____

Рядовичі – _____

Тіун – _____

Вірник – _____

Ємець – _____

Челядь – _____

Бояри – _____

Мечники – _____

Изгої – _____

Вира – _____

Фреска – _____

Смальта – _____

Мозаїка – _____

Плінфа – _____

Зернь – _____

Скань – _____

ТЕМА 1.7. Друге Болгарське царство

І рівень

(упишіть у клітинки нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Яке з повстань проти Візантії було переможним для болгар?
 - а) 1040 р.;
 - б) 1072 р.;
 - в) 1185-1187 рр.;
 - г) 1198-1199 р.
2. Хто очолював третє повстання болгар проти візантійського панування?
 - а) Петро Делян;
 - б) Петро та Асень;
 - в) Георгій Войтех;
 - г) Георгій Тертер.
3. У 1185 р. відбулося вінчання на царство:
 - а) Костянтина Тиха;
 - б) Георгія Тертера;
 - в) Асеня I;
 - г) Петра II.
4. Повстання Івайло тривало упродовж:
 - а) 1188-1190 рр.;
 - б) 1277-1280 рр.;
 - в) 1290-1292 рр.;
 - г) 1294-1298 рр.
5. Столиця II Болгарського царства:
 - а) Турново;
 - б) Софія;
 - в) Відін;
 - г) Пловдив.
6. Антибогомільський церковний собор відбувся в:
 - а) 1211 р.;
 - б) 1212 р.;
 - в) 1214 р.;
 - г) 1221 р.
7. Ініціатором скликання антибогомільського церковного собору був:
 - а) Петро II;
 - б) Асень I;
 - в) Калоян;
 - г) Боріл.
8. Хто носив титул «цар болгар і греків»?
 - а) Калоян;
 - б) Боріл;
 - в) Іван Асень II;
 - г) Іван Александр.
9. Після захоплення Болгарії Візантією вона була поділена на:
 - а) феми;
 - б) області;
 - в) райони;
 - г) колони.
10. Роки правління Асеня I:
 - а) 1185-1187 рр.;

- б) 1187-1196 рр.;*
в) 1197-1207 рр.;
г) 1207-1218 рр.
11. Третій хрестовий похід територією Болгарії очолював:
а) Фрідріх Барбаросса;
б) Асень I;
в) Ісаак II Ангел;
г) Калоян.
12. Хто уклав церковну унію з Римом у 1204 р.?
а) Боріл;
б) Калоян;
в) Іван Асень II;
г) Асень I.
13. Угода Болгарії з Нікейською імперією проти Латинської імперії була укладена в:
а) 1235 р.;
б) 1243 р.;
в) 1234 р.;
г) 1245 р.
14. Найвпливовішими чиновниками, які здійснювали адміністративну владу в II Болгарському царстві, були:
а) протовестарій, великий воєвода, протостратор;
б) логофет, канцлер, помічник царя;
в) протокеліот, епікєрній, стольник;
г) протостратор, протокеліот, протовестарій.
15. Вільні люди-болгари, які не мали власної землі:
а) повинники;
б) парики;
в) технітари;
г) отроки.
16. Роки правління Івана Шишмана:
а) 1323-1330 рр.;
б) 1330-1331 рр.;
в) 1331-1371 рр.;
г) 1371-1393 рр.
17. Роки правління Михаїла Шишмана:
а) 1323-1330 рр.;
б) 1330-1331 рр.;
в) 1331-1371 рр.;
г) 1371-1393 рр.
18. Роки правління Івана Олександра:
а) 1323-1330 рр.;
б) 1330-1331 рр.;
в) 1331-1371 рр.;
г) 1371-1393 рр.
19. Основна адміністративно-територіальна одиниця II Болгарського царства упродовж XIII-XIV століть:
а) хора;
б) фема;
в) область;
г) словінія.
20. Яка територія II Болгарського царства була завойована турками-османами останньою?
а) Добруджа;
б) Відінське князівство;

- в) Тирнівське князівство;
- г) Македонія.

II рівень

21. Заповніть таблицю:

Повстання Івайло

1.	Хронологічні рамки	
2.	Причини виступу	
3.	Рушійні сили	
4.	Хід, події повстання	
5.	Території поширення	
6.	Наслідки повстання	

22. Розкрийте роль царя Івана Олександра (1331-1371 рр.) у зміцненні Болгарського царства.

23. Опишіть причини, умови та наслідки коронації Калояна та унії болгарської церкви з Римом.

24. Заповніть таблицю:

Правителі Другого Болгарського царства

Роки правління	Правитель (династія)

III рівень

25. Дайте визначення поняттям теми:

Великий логофет – _____

Протовестарій – _____

Протостратор – _____

Прімикюр – _____

Протокеліот – _____

Епікерній – _____

Стольник – _____

Хора – _____

Дук – _____

Кефалія – _____

Повинники – _____

Отроки – _____

Технітари – _____

Парики – _____

Клірики – _____

Ісихазм – _____

Варлаамітство – _____

Пожидовлені – _____

Адамітство – _____

* * *

Змістовий модуль №2
“БАЛКАНСЬКІ СЛОВ’ЯНИ В ДОБУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ”

ТЕМА 2.1. Сербські землі в період раннього середньовіччя.

Держава Неманичів

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Коли серби прийняли християнство?
 - а) середина IX ст.;
 - б) кінець IX ст.;
 - в) початок X ст.;
 - г) середина X ст.
2. Хто був останнім представником першої сербської династії?
 - а) Мутимир;
 - б) Клонімір;
 - в) Стоїмир;
 - г) Чеслав.
3. Представниками сербських правителів були:
 - а) Твртко;
 - б) Стефан Неманя;
 - в) Томислав;
 - г) Стефан Душан;
 - д) Іван Асень III;
 - е) Лазар Хребелянович.
4. Після битви на р. Мариця Сербія розпалася на окремі частини. Виділіть із переліку сербських правителів:
 - а) Джурадж Балшич;
 - б) Стефан Воїслав;
 - в) Вук Бранкович;
 - г) брати Деляновичі (Драгаши);
 - д) Стефан Цркович;
 - е) Павло Шубич.
5. Коли Стефан Неманя став великим жупаном Рашки?
 - а) 1145 р.;
 - б) 1165 р.;
 - в) 1195 р.;
 - г) 1205 р.
6. Перший сербський монастир?
 - а) Скадарський;
 - б) Которський;
 - в) Хиландарський;
 - г) Косівський.
7. У якому році Сербія вперше стала королівством?
 - а) 1205 р.;
 - б) 1208 р.;
 - в) 1217 р.;
 - г) 1219 р.
8. Хто був першим королем Сербії?
 - а) Стефан I Неманя;
 - б) Стефан II;

- в) Вукан;
г) Владислав.
9. Сербська православна церква здобула автокефалію в:
а) 1217 р.;
б) 1219 р.;
в) 1221 р.;
г) 1223 р.
10. В якому році Сербія перетворилася на царство?
а) 1330 р.;
б) 1346 р.;
в) 1349 р.;
г) 1355 р.
11. «Царем сербів і греків» себе проголосив:
а) Стефан Першовінчанний;
б) Стефан Дечанський;
в) Стефан Душан;
г) Урош V.
12. «Законник» Стефана Душана було прийнято:
а) 21 травня 1349 р.;
б) 21 травня 1359 р.;
в) 21 вересня 1349 р.;
г) 21 вересня 1359 р.
13. Останнім царем із династії Неманичів був:
а) Стефан Душан;
б) Урош V;
в) Вукашин;
г) Углеша.
14. Коли відбулася битва на р. Мариця?
а) 1365 р.;
б) 1371 р.;
в) 1377 р.;
г) 1385 р.
15. Роки правління Стефана Немані:
а) 1190-1200 рр.;
б) 1185-1212 рр.;
в) 1196-1217 рр.;
г) 1165-1195 рр.
16. Хто надав титул «деспот» сербським правителям у 1406 р.?
а) візантійці;
б) венеціанці;
в) османи;
г) мадяри (угорці).
17. За «Законником» Стефана Душана до категорії селян належали:
а) себри;
б) меропхи;
в) отроки;
г) колони;
д) батраки;
е) морлаки.
18. Які з перелічених монастирів були сербськими?
а) Студениця;
б) Мілешева;
в) Погановський;

- з) Св. Люції;
 д) Раваниця;
 е) Св. Димитрія.
19. Яке місто на Далматинському узбережжі називали «Слов'янською Венецією»?
- а) Задар;
 б) Трієст;
 в) Дубровник;
 г) Спліт.
20. Виокреміть підконтрольні Стефанові II Першовінчаному території:
- а) Травунія;
 б) Дубровник;
 в) Македонія;
 г) Захум'є;
 д) Епір;
 е) Діоклетія.

II рівень

21. Співвіднесіть дати з подіями:
а) 636 р.;	А) поява сербів на Балканах;
б) 638 р.;	Б) перемога сербів над аварами;
в) 950 р.;	В) загибель Чеслава в бою проти мадяр;
г) 1016 р.;	Г) вбивство Володимира болгарським правителем.
22. Співвіднесіть дати з подіями:
а) 836-843 рр.;	А) правління Властимира;
б) 932-960 рр.;	Б) правління Чеслава;
в) 1051-1081 рр.;	В) правління Бодіна;
г) 1081-1101 рр.;	Г) правління Михайла.
23. Співвіднесіть дати з подіями:
а) 1349 р.;	А) битва на Дубровниці біля Парачина;
б) 1371 р.;	Б) битва на Косовому полі;
в) 1381 р.;	В) битва на р. Мариці;
г) 1389 р.;	Г) прийняття «Законника» Стефана Душана.
24. Співвіднесіть дати з подіями:
а) 1441 р.;	А) смерть Джураджа Бранковича;
б) 1456 р.;	Б) «перше падіння Сербії»;
в) 1458 р.;	В) остаточна втрата незалежності Сербією;
г) 1459 р.;	Г) перемога антиосманської партії.
25. Співвіднесіть:
а) Дубровник;	А) Республіка Св. Влаха;
б) Венеція;	Б) Зетська держава;
в) Візантія;	В) Румунія;
г) Дукля;	Г) Республіка Св. Марка.
26. У чому основне значення битви на р. Мариця? Обґрунтуйте.

III рівень

27. Дайте визначення поняттям теми:

Жуна – _____

Жупан – _____

Громада – _____

Задруга – _____

Сабор – _____

Деспотовина – _____

Меропхи – _____

Властелі – _____

Властеличичі – _____

Отроки – _____

* * *

ТЕМА 2.2. Середньовічна Боснія та основні віхи її історії

I рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Правителя ранньосередньовічної Боснії називали:
 - а) князь;
 - б) жупан;
 - в) бан;
 - г) король.
2. У якому році Боснія стала королівством?
 - а) 1377 р.;
 - б) 1379 р.;
 - в) 1381 р.;
 - г) 1388 р.
3. Хто був першим королем Сербії та Боснії одночасно?
 - а) Твртко;

- б) Лазар;*
 - в) Стефан II;*
 - г) Владислав.*
4. Битва на Косовому полі відбулася:
- а) 28 червня 1389 р.;*
 - б) 26 липня 1391 р.;*
 - в) 14 вересня 1394 р.;*
 - г) 18 червня 1398 р.*
5. Хто з цих феодалів був королем Боснії?
- а) Павле Раденович;*
 - б) Сандаль Хранич;*
 - в) Хрвоє Вукчич;*
 - г) Остоя Христич.*
6. Хто заволодів Боснією в середині XV ст.?
- а) серби;*
 - б) османи;*
 - в) германці;*
 - г) татари.*
7. В якому році в Боснію вдерлися татаро-монголи?
- а) 1240 р.;*
 - б) 1241 р.;*
 - в) 1242 р.;*
 - г) 1243 р.*
8. Скільки разів Папа Римський закликав до хрестових походів проти богомільської Боснії у XIII столітті?
- а) один;*
 - б) два;*
 - в) три;*
 - г) чотири.*
9. За підтримки якого короля Твртко сів на боснійський престол?
- а) Лайош I Великий;*
 - б) Себислав;*
 - в) Дабіша;*
 - г) Сигізмунд.*
10. До якого року тривала громадянська війна в Боснії?
- а) 1369 р.;*
 - б) 1371 р.;*
 - в) 1382 р.;*
 - г) 1383 р.*
11. Хто очолював турків-османів при їх вторгненні в боснійські землі в 1388 р.?
- а) Шайн;*
 - б) Мехмед II;*
 - в) Мурад;*
 - г) Батий.*
12. В якій країні в 1388 р. Твртко установив свій контроль?
- а) Чорногорія;*
 - б) Хорватія;*
 - в) Албанія;*
 - г) Болгарія.*
13. В якому році в документах з'являється титул Твртка «король Рашки, Боснії, Далмації, Хорватії та Примор'я»?
- а) 1388 р.;*
 - б) 1389 р.;*

- в) 1390 р.;
г) 1391 р.
14. Коли помер Твртко?
а) серпень 1395 р.;
б) квітень 1393 р.;
в) березень 1391 р.;
г) жовтень 1396 р.
15. Хто успадкував боснійський престол після Твртка?
а) Дабіша;
б) Лазар;
в) Влатко Вукович;
г) Стефан I.
16. Занепад Боснійської держави відбувається через:
а) феодалні міжусобиці;
б) витіснення Боснії з ринків збуту товарів;
в) османську навалу;
г) громадянську війну.
17. В якому році турки-османи остаточно завоювали Боснійське королівство?
а) 1463 р.;
б) 1468 р.;
в) 1475 р.;
г) 1483 р.
18. Династія боснійських правителів упродовж XIII-XV ст.:
а) Войніковичі;
б) Тертеровичі;
в) Котроманичі;
г) Гойніковичі.
19. Хто був останнім королем Боснії?
а) Стефан Томашевич;
б) Стефан Остоїч;
в) Стефан Дабіша;
г) Стефан II Котроманич.
20. Хто із завойовників заволодів Боснійським королівством у 1463 р.?
а) Мехмед I;
б) Мехмед II;
в) Мурад II;
г) Баязид II.

II рівень

21. Проаналізуйте єретичні рухи в боснійських землях XII-XIII століть.

22. Розташуйте події в хронологічній послідовності:

- бій біля м. Білича; _____
- похід Лайоша проти Сербії; _____
- проголошення Твртко королем Сербії та Боснії; _____
- смерть Твртко; _____
- битва на Косовому полі; _____
- визнання влади боснійського короля всіма містами Далмації. _____

III рівень

23. Дайте визначення поняттям теми:

Бан – _____

Бановина – _____

Боснійські мусульмани – _____

* * *

ТЕМА 2.3. Основні етапи розвитку середньовічної Хорватії

I рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Коли розпочалося повстання під проводом Людевіта Посавського?

- a) 815 р.;
- б) 819 р.;
- в) 823 р.;
- г) 827 р.

2. Проти кого воювали повстанці Людевіта Посавського?

- a) авари;
- б) татари;
- в) візантійці;
- г) франки.

3. В якому році Хорватія вперше стала королівством?

- a) 915 р.;
- б) 925 р.;
- в) 935 р.;
- г) 945 р.

4. Хто був першим королем Хорватської держави?

- a) Домагой;
- б) Бранімир;
- в) Томіслав;
- г) Ласло.

5. В якому році на хорватських землях спалахнуло повстання «глаголяшів»?

- a) 1060 р.;
- б) 1063 р.;
- в) 1065 р.;
- г) 1069 р.

6. Кого було обрано королем «Вузької» Хорватії в 1527 році?

- а) Сигізмунд;*
 - б) Карл;*
 - в) Фердинанд Габсбург;*
 - г) Твртко II.*
7. У якому році була створена хорвато-угорська унія?
- а) 989 р.;*
 - б) 1102 р.;*
 - в) 1125 р.;*
 - г) 1198 р.*
8. Як у Середньовіччі називався хорватський парламент?
- а) Сабор;*
 - б) Сейм;*
 - в) Дума;*
 - г) Сенат.*
9. Назвіть династію хорватських королів:
- а) Негоші;*
 - б) Черноєвичі;*
 - в) Трпимировичі;*
 - г) Мрнявчевичі.*
10. Роки правління Трпимира II:
- а) 911-927 рр.;*
 - б) 928-935 рр.;*
 - в) 932-939 рр.;*
 - г) 930-945 рр.*
11. Роки правління Крешимира I:
- а) 908-921 рр.;*
 - б) 918-926 рр.;*
 - в) 935-945 рр.;*
 - г) 940-952 рр.*
12. Роки правління Крешимира II:
- а) 940-949 рр.;*
 - б) 949-969 рр.;*
 - в) 955-968 рр.;*
 - г) 958-978 рр.*
13. Останній правитель Хорватії Трпимирівської династії:
- а) Святослав;*
 - б) Гойслав;*
 - в) Стефан I;*
 - г) Крешимир IV.*
14. Роки правління Крешимира IV:
- а) 1000-1008 рр.;*
 - б) 1012-1019 рр.;*
 - в) 1018-1038 рр.;*
 - г) 1058-1074 рр.*
15. Роки правління Дмитрія Звонімира:
- а) 1055-1068 рр.;*
 - б) 1075-1089 рр.;*
 - в) 1078-1090 рр.;*
 - г) 1082-1098 рр.*
16. З ким відбулася битва хорватського війська у 927 році?
- а) болгар;*
 - б) серби;*
 - в) боснійці;*

- г) візантійці.
- 17. Хто з пап надав титул короля Дмитрію Звонімиру?
 - а) Григорій VII;
 - б) Пій X;
 - в) Лев II;
 - г) Урбан III.
- 18. Столиця середньовічного Хорватського королівства:
 - а) Спліт;
 - б) Трогір;
 - в) Сісак;
 - г) Біоград.
- 19. Хто з угорських королів підкорив Хорватське королівство в 1097 році?
 - а) Владислав I;
 - б) Коломан I;
 - в) Стефан II;
 - г) Стефан III.
- 20. Що таке «Pacta Conventa»?
 - а) юридична збірка законів;
 - б) династична унія з Угорщиною;
 - в) назва гімну Хорватського королівства;
 - г) клятва хорватських королів.

II рівень

21. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток хорватських земель у XII-XVI століттях.

22. Охарактеризуйте хорватську культуру середньовічного періоду.

23. Проаналізуйте процес прийняття християнства Хорватією.

24. Розкрийте основні етапи становлення церковної організації в хорватських землях.

25. Назвіть причини посилення угорського впливу на хорватські території Балкан.

III рівень

26. Дайте визначення поняттям теми:

«Глаголяші» – _____

«Вузька» Хорватія – _____

Паннонія – _____

Славонія – _____

Паганія – _____

ТЕМА 2.4. Далматинські міста в середні віки. Чорногорія

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

- Що таке «Далмація»?
 - держава;
 - історична область;
 - місто;
 - острів.
- Далмація знаходиться на Балканському півострові:
 - на південному заході;
 - на північному сході;
 - на північному заході;
 - на південному сході.
- Яке море омиває берег Далмації?
 - Егейське;
 - Середземне;
 - Адріатичне;
 - Червоне.
- В якому році Юстиніан I приєднав Далмацію до Візантійської імперії?
 - 535 р.;
 - 547 р.;
 - 550 р.;
 - 555 р.
- В якому році відбулася навала аварів у Далмації?
 - 560 р.;
 - 568 р.;
 - 572 р.;
 - 576 р.
- Яке далматинське князівство опинилося в складі Сербії у X ст.?
 - Захумл'є;
 - Травунія;
 - Дукля;
 - Рашка.
- Яке далматинське князівство стало васалом Хорватського королівства на початку X ст.?
 - Паганія;
 - Травунія;
 - Дукля;
 - Захумл'є.
- Яке далматинське князівство приєдналося до Хорватії в 1050 р.?
 - Паганія;
 - Травунія;
 - Дукля;
 - Захумл'є.
- Яке далматинське князівство стало королівством у 1077 р.?
 - Паганія;
 - Травунія;
 - Дукля;
 - Захумл'є.
- Назвіть порт Хорватського королівства на Далматинському узбережжі:
 - Трогир;

- б) Спліт;
в) Шибеник;
г) Нін.
11. Яка мова була поширена в середньовічній Далмації?
а) сербська;
б) далматинська;
в) грецька;
г) латинська.
12. Коли Далмація стала васалом Османської імперії?
а) 1481 р.;
б) 1488 р.;
в) 1490 р.;
г) 1498 р.
13. В якому році місто Дубровник стало незалежним?
а) 1358 р.;
б) 1366 р.;
в) 1369 р.;
г) 1377 р.
14. Яка інша назва міста Рагуза?
а) Котор;
б) Задар;
в) Дубровник;
г) Спліт.
15. За яким договором місто Дубровник стало незалежним?
а) Задарський договір;
б) Дубровницький договір;
в) Далматинський договір;
г) Которський договір.
16. В якому році слов'яни заснували місто Рагуза?
а) 614 р.;
б) 627 р.;
в) 654 р.;
г) 702 р.
17. В якому році Дубровник став центром католицького архієпископства?
а) 1012 р.;
б) 1022 р.;
в) 1032 р.;
г) 1042 р.
18. Коли Дубровник перебував під владою Венеції?
а) 1205-1358 рр.;
б) 1215-1423 рр.;
в) 1223-1367 рр.;
г) 1232-1372 рр.
19. У результаті якого хрестового походу Візантія заволоділа Дубровником?
а) першого;
б) другого;
в) третього;
г) четвертого.
20. Яка інша назва Неретвянського князівства?
а) Травунія;
б) Паганія;
в) Захлумл'є;
г) Зета.

II рівень

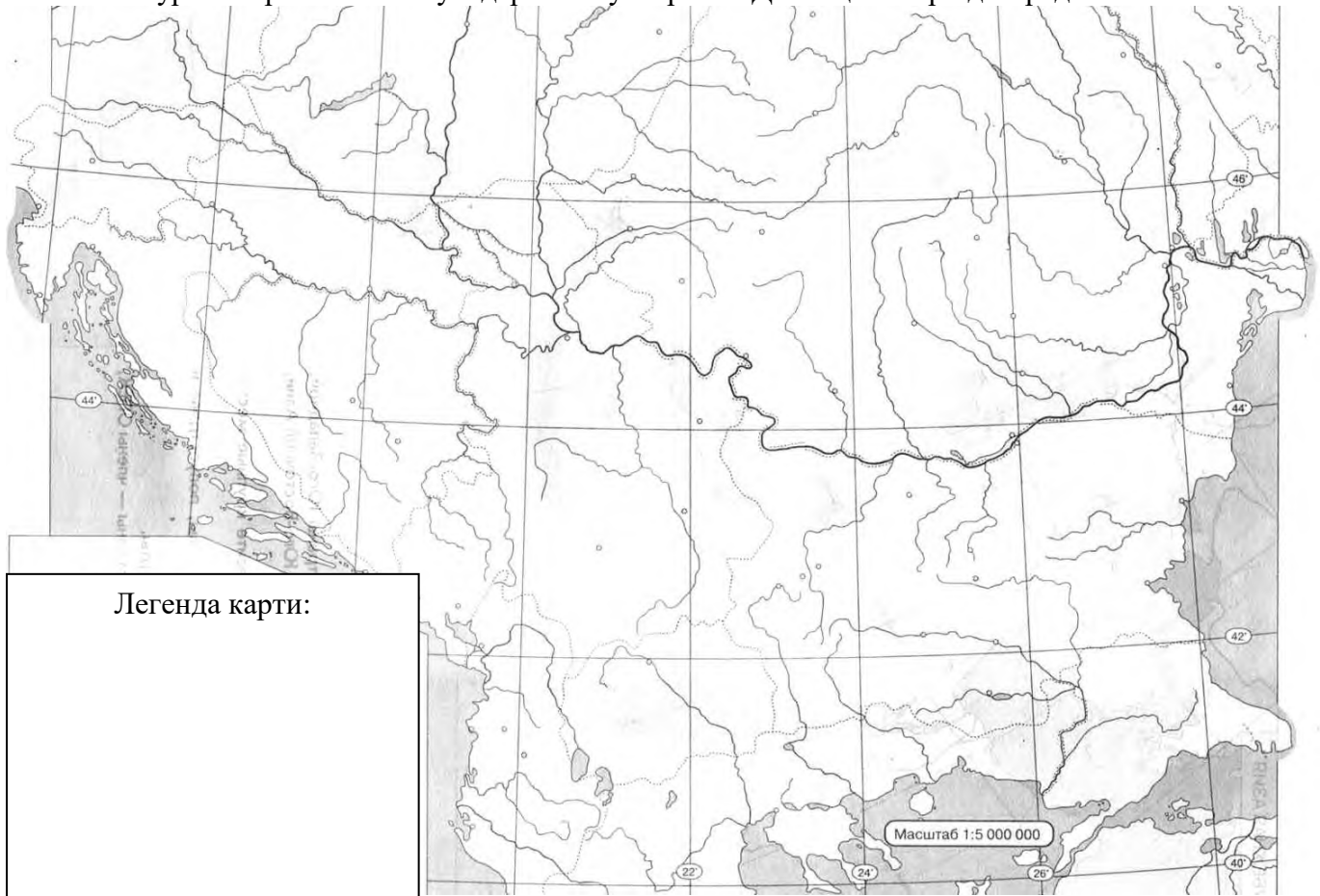
21. Опишіть соціально-економічний розвиток незалежної Дубровницької республіки.

22. Змалюйте особливості політичного розвитку незалежної Дубровницької республіки.

23. Які зміни в політичному та соціально-економічному відношенні відбулися в Дубровницькій республіці після перетворення її на васала Османської імперії?

III рівень

24. На контурній карті покажіть усі державні утворення Далмації в період Середньовіччя.

* * *

ТЕМА 2.5. Культура балканських (південних) слов'ян в епоху середньовіччя

I рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Назвіть перший сербський монастир:
а) Студениця;
б) Раваниця;
в) Мілешева;
г) Хиландар.
2. Один із перших правових документів у Європі — «Винодольський законник» (1288 р.) — є пам'яткою культури:
а) Сербії;
б) Чорногорії;
в) Хорватії;
г) Боснії.
3. Основний літературний твір Марка Марулича:
а) «Фігаро»;
б) «Юдіф»
в) «Осман»;
г) «Дубравка».
4. Основним архітектурним стилем Дубровника в пізньому середньовіччі був:

- а) бароко;
- б) готика;
- в) романтизм;
- г) рококо.

5. Що зображено на малюнку?

- а) стоянка;
- б) житло;
- в) капище;
- г) місце вічових зборів.

6. Хто написав поему «Осман»?

- а) Іван Гундулич;
- б) Марко Попович;
- в) Григорій Цамблак;
- г) Кіпріан.

7. Назвіть першого історика слов'янської писемності, автора твору «Оповіді про письмена»:

- а) чернець Храбр;
- б) Мефодій;
- в) Григорій Цамблак;
- г) Кіпріан.

8. Автор першого літературного твору слов'янською мовою «Паннонські легенди»:

- а) Кирило;
- б) Мефодій;
- в) Климент Охридський;
- г) Костянтин Пресвітер.

9. В якій країні зародилося богомільство?

- а) Сербія;
- б) Хорватія;
- в) Македонія;
- г) Болгарія.

10. Яка абетка лежить в основі сучасних слов'янських мов?

- а) глаголиця;
- б) кирилиця;
- в) латиниця;
- г) ієрогліфічне письмо.

11. Панівний архітектурний стиль X-XIII ст. у південних слов'ян:

- а) готичний;
- б) романський;
- в) бароковий;
- г) модерний.

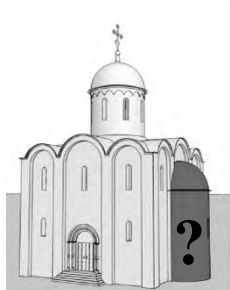
12. Якому народу належить твір «Мирославово євангеліє»?

- а) серби;
- б) хорвати;
- в) болгар;
- г) македонці.

13. Перші кам'яні споруди в болгар:

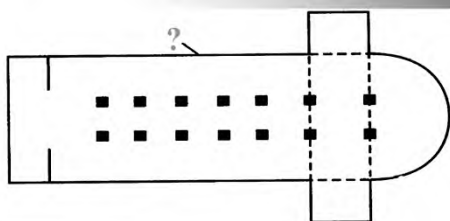
- а) палаци;

- б) церкви;
в) монастирі;
г) фортеці.
14. До якого народу відноситься т.зв. «Мадарський вершник»?
а) болгари;
б) серби;
в) хорвати;
г) чорногорці.
15. В якому році Сербія отримала церковну незалежність?
а) 1217 р.;
б) 1219 р.;
в) 1222 р.;
г) 1232 р.
16. До культури якого народу належить «мілешевський розпис»?
а) болгари;
б) серби;
в) хорвати;
г) чорногорці.
17. Вплив якої держави був найбільшим на культури південних слов'ян упродовж IX-XV ст.?
а) Візантійська імперія;
б) Османська імперія;
в) Київська Русь;
г) Священна Римська імперія.
18. Вплив якої держави на культури південних слов'ян різко зріс в XIV-XV ст.?
а) Візантійська імперія;
б) Османська імперія;
в) Московія;
г) Священна Римська імперія німецької нації.
19. Як називається виділена на малюнку частина будівлі?

- а) лопатка;
б) конха;
в) апсида;
г) закомара.

20. Як називається виділена на малюнку частина будівлі?

- а) апсида;
б) неф;
в) трансепт;
г) конха.

II рівень

21. З'ясуйте особливості архітектури балканських слов'ян в епоху середньовіччя.

22. Яке значення середньовічних християнських конфесійно-культурних традицій для розвитку етнокультурної диференціації балканських слов'ян?

23. Виділіть особливості візантійського культурного кола.

III рівень

24. Заповніть таблицю:

Культура балканських (південних) слов'ян доби Середньовіччя

Країна/народ	Вид мистецтва	Діячі, їх твори

ТЕМА 2.6. Слов'янські землі під владою Османської імперії (до XVI ст.)

I рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. В якому році турки-османи завоювали Тирновську область Болгарії?

- a) 1393 р.;
- б) 1396 р.;
- в) 1390 р.;
- г) 1402 р.

2. Коли остаточно завойовано II Болгарське царство?

- a) 1390 р.;
- б) 1395 р.;
- в) 1396 р.;
- г) 1402 р.

3. В якому році Дубровник потрапляє у васальну залежність від Османської імперії?
- 1526 р.;
 - 1358 р.;
 - 1205 р.;
 - 1402 р.
4. Коли відбулася битва на річці Мариця?
- 1372 р.;
 - 1370 р.;
 - 1371 р.;
 - 1373 р.
5. Хто очолював сербів у ході битви на Косовому полі?
- Лазар Хребелянович;
 - Вукашин Мрнявчевич;
 - Стефан Душан;
 - Остоя Христич.
6. У травні якого року було повністю захоплено Боснію турками-османами?
- 1463 р.;
 - 1464 р.;
 - 1466 р.;
 - 1469 р.
7. Адміністративним центром Румелійського бейлербейства було місто:
- Софія;
 - Тирново;
 - Белград;
 - Дубровник.
8. Назва повстанців проти османського поневолення на слов'янських землях Балканського півострова:
- войнуки;
 - сіпахи;
 - гайдуки;
 - яничари.
9. Турецька срібна монета:
- акче;
 - каді;
 - райя;
 - мюльк.
10. Хто зображений на малюнку?

- Мурад I;
- Мехмед II Завойовник;
- Мурад II;
- Баязид.

11. Дорадчий орган при турецькому султані:
- каді;
 - хас;
 - візир;
 - диван.
12. Коли відбулася битва на Косовому полі?

- а) 15 липня 1378 р.;
 б) 15 жовтня 1383 р.;
 в) 15 червня 1389 р.;
 г) 10 червня 1410 р.
13. Хто вбив султана Мурада I на Косовому полі?
 а) Лазар Хребелянович;
 б) Мілош Обілич;
 в) Остоя Христич;
 г) Хрвоє Вукчич.
14. Гвардійська піхота турецького війська:
 а) сіпахи;
 б) яничари;
 в) аскері;
 г) бейлербеї.
15. Гвардійська кавалерія турецького війська:
 а) сіпахи;
 б) яничари;
 в) аскері;
 г) бейлербеї.
16. Остаточне завоювання Сербії султаном Мехмедом II відбулося в:
 а) 1459 р.;
 б) 1463 р.;
 в) 1469 р.;
 г) 1473 р.
17. Завоювання Боснії султаном Мехмедом II відбулося в:
 а) 1460 р.;
 б) 1464 р.;
 в) 1470 р.;
 г) 1474 р.
18. В якому році турки-османи захопили Герцеговину?
 а) 1463 р.;
 б) 1473 р.;
 в) 1483 р.;
 г) 1493 р.
19. В якому році турки-османи остаточно завоювали Чорногорію?
 а) 1483 р.;
 б) 1493 р.;
 в) 1496 р.;
 г) 1505 р.
20. В якому році турки-османи заволоділи м. Сребрениця?
 а) 1498 р.;
 б) 1500 р.;
 в) 1518 р.;
 г) 1528 р.

II рівень

21. Співвіднесіть дату з подією:
<p>а) 1352 р.;
 б) 1382 р.;
 в) 1459 р.;
 г) 1521 р.;
 д) 1526 р.;
 е) 1395 р.;
 ж) 1389 р.;</p> | <p>А) битва на Косовому полі;
 Б) битва під Мохачем між угорцями та турками;
 В) захоплення турками-османами Софії;
 Г) падіння Цімпе та початок завоювання Болгарії;
 Д) завоювання турками-османами Добруджі;
 Е) взяття османами Белграду в Хорватії;
 Ж) остаточне падіння сербської фортеці Смедерево.</p> |
|--|---|

22. Який вплив на культуру слов'ян зробили турки-османи після їх завоювання?

23. Проаналізуйте наслідки хрестового походу проти турків-османів у другій половині XIV ст. для балканських народів.

24. Якими були наслідки битви на річці Мариця для слов'янських народів Балканського півострова?

25. З'ясуйте результати та наслідки битви на Косовому полі 1389 р.

26. У чому полягав подвиг слов'янина Мілоша Обілича?

27. Чому князь Лазар Хребелянович був оголошений сербською православною церквою мучеником?

III рівень

28. Дайте визначення поняттям теми:

Сіпахи – _____

Яничари – _____

Герцеговина – _____

Порта – _____

Бейлербейство – _____

Еялет – _____

Султан – _____

Румелія – _____

Санджак – _____

Санджакбей – _____

Бейлербей – _____

Мухтесіб – _____

Каді – _____

Рум-мілеті – _____

Шаріат – _____

«Канун-наме» – _____

Аскері – _____

Райя – _____

Девшурме – _____

Гяури – _____

Вакф – _____

Мюльк – _____

Тимар – _____

Зеамет – _____

Хас – _____

Візир – _____

Йошур – _____

Харадж – _____

Джиз'я – _____

Испендже – _____

Войнуки – _____

Гайдуки – _____

Змістовий модуль №3
“СЛОВ’ЯНИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ У СЕРЕДНЬОВІЧНУ ДОБУ”

ТЕМА 3.1. Слов’яни Центральної Європи в період раннього середньовіччя

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Перший правитель Вендської «держави» слов’ян:
 - а) Крутий;
 - б) Готшалк;
 - в) Прибислав;
 - г) Ніклот.
2. До складу Вендської «держави» входили племена:
 - а) лютицького союзу, сербського союзу, поморські слов’яни;
 - б) лютицького союзу, бодрицького союзу, поморські слов’яни;
 - в) бодрицького союзу, сербського союзу, поморські слов’яни;
 - г) лютицького союзу, бодрицького союзу, сербського союзу.
3. В якому році відбувся Вендський похід хрестоносців на землі бодричів?
 - а) 1142 р.;
 - б) 1145 р.;
 - в) 1147 р.;
 - г) 1149 р.
4. Хто остаточно підкорив племена бодричів у XII столітті?
 - а) Генріх Лев;
 - б) Альбрехт Ведмідь;
 - в) Генріх Птахолов;
 - г) Оттон I.
5. Яка династія слов’янських князів була засновницею Великої Моравії?
 - а) Пястів;
 - б) Неманичів;
 - в) Моймировичів;
 - г) Само.
6. Роком остаточного розпаду Великоморавського князівства є:
 - а) 895 р.;
 - б) 897 р.;
 - в) 906 р.;
 - г) 911 р.
7. Коли існувала держава Само?
 - а) 603-677 рр.;
 - б) 612-718 рр.;
 - в) 623-660 рр.;
 - г) 632-668 рр.
8. Що стало причиною утворення держави Само?
 - а) війна слов’ян з Візантією;
 - б) повстання слов’ян проти Аварського каганату;
 - в) війна з Франкською державою;
 - г) війна Константинополя із Римом.
9. Ким за родом діяльності був засновник держави – Само (Самон)?
 - а) воїн;
 - б) купець;
 - в) селянин;

- г) ремісник.
10. Ким за походженням був засновник держави – Само (Самон)?
- а) слов'янин;
 - б) грек;
 - в) франк;
 - г) авар.
11. З ким найбільше воювала держава Само?
- а) франкський король Дагоберт I;
 - б) сербський князь Дерван;
 - в) франкський король Хлодвіг II;
 - г) візантійський імператор Констант II.
12. В якому документі найбільше описана держава Само?
- а) Хроніка Фредегара;
 - б) Хроніка Галла Аноніма;
 - в) Велика Візантійська хроніка;
 - г) Повість минулих літ.
13. Столиця Нітранського князівства:
- а) Нітра;
 - б) Хрон;
 - в) Девін;
 - г) Вишеград.
14. Коли Нітранське князівство ввійшло до складу Великої Моравії?
- а) 812 р.;
 - б) 823 р.;
 - в) 833 р.;
 - г) 838 р.
15. Останній князь самостійного Нітранського князівства:
- а) Прибіна;
 - б) Коцель;
 - в) Моймир I;
 - г) Моймир II.
16. Столиця Великої Моравії:
- а) Велеград;
 - б) Нітра;
 - в) Дуцове;
 - г) Мікульчиці.
17. Князівська династія Великої Моравії:
- а) Славомировичі;
 - б) Моймировичі;
 - в) Ростиславичі;
 - г) Предславовичі.
18. Держава словенців упродовж VII-XI ст.:
- а) Само;
 - б) Карантанія;
 - в) Іллірія;
 - г) Штірія.
19. Столиця племені руян:
- а) Магдебург;
 - б) Мерзебург;
 - в) Аркона;
 - г) Будишин.
20. Головний бог у полабських слов'ян:
- а) Свєнтовіт;

2. Він видав декрет, у якому кодифікував перші юридичні норми в галузі цивільного та кримінального права:
 - а) Вацлав;
 - б) Болеслав;
 - в) Бржетіслав;
 - г) Пржемисл.
3. Першим королем Чехії згідно Золотої сицилійської булли був князь:
 - а) Пржемисл I Отакар;
 - б) Вацлав I;
 - в) Пржемисл II Отакар;
 - г) Вацлав II.
4. Роки правління короля Вацлава I:
 - а) 1197-1230 рр.;
 - б) 1230-1253 рр.;
 - в) 1253-1278 рр.;
 - г) 1283-1305 р.
5. Карл IV перебував на імператорському троні:
 - а) 1310-1346 рр.;
 - б) 1346-1378 рр.;
 - в) 1378-1389 рр.;
 - г) 1389-1393 рр.
6. Коронація Карла IV відбулася в:
 - а) 1310 р.;
 - б) 1346 р.;
 - в) 1355 р.;
 - г) 1378 р.
7. Кодифікація правових норм Карлом IV відбулася в 1356 р. згідно з:
 - а) «Празьким едиктом»;
 - б) «Римським статутом»;
 - в) «Золотою буллою»;
 - г) «Величною Кароліною».
8. Першим університетом у Священній Римській імперії, заснованим у 1348 р., був:
 - а) Римський;
 - б) Празький;
 - в) Краківський;
 - г) Віденський.
9. Перша вимога чеського народного руху початку XV ст. до держави та церкви називалася (вересень 1415 р.):
 - а) «Демократична петиція»;
 - б) «Демократичні статті»;
 - в) «Демократичні вимоги»;
 - г) «Демократична клятва».
10. Найвідомішим переможним героєм гуситських війн був:
 - а) Ян Жижка;
 - б) Ян Желівський;
 - в) Сигізмунд Люксембурзький;
 - г) Ян Гус.
11. Угода поміркованих гуситів з католицькою церквою 1436 р. носила назву:
 - а) Базельські компактати;
 - б) Подєбрадські статті;
 - в) Бамберзькі статутути;
 - г) Празький договір.
12. Головним завоюванням селянства в гуситському русі було:

- а) розкріпачення;
б) позбавлення від завеликих поборів церкви;
в) повна ліквідація феодалних відносин на селі;
г) проголошення незалежності Чехії.
13. Після його смерті від чуми соратники називали себе сиротами, а вороги його йменували — «страшним сліпцем». Хто це?
а) Ян Гус;
б) Ян Жижка;
в) Ян Желівський;
г) Ієронім Празький.
14. Битва поблизу Ліпан відбулася:
а) 30 квітня 1434 р.;
б) 30 вересня 1434 р.;
в) 30 квітня 1437 р.;
г) 30 вересня 1437 р.
15. Ян Гус народився в:
а) 1298 р.;
б) 1359 р.;
в) 1371 р.;
г) 1396 р.
16. За походженням Ян Гус належав до:
а) князів;
б) духовенства;
в) міщан;
г) селян.
17. Який імператор наказав судити Яна Гуса як єретика?
а) Сигізмунд;
б) Вацлав IV;
в) Вацлав VI;
г) Карл IV.
18. Кутногорський декрет (1409 р.) підписав:
а) Сигізмунд;
б) Вацлав IV;
в) Вацлав VI;
г) Карл IV.
19. Ян Гус був ув'язнений за вироком Констанцького собору в:
а) грудні 1414 р.;
б) січні 1415 р.;
в) березні 1415 р.;
г) липні 1415 р.
20. Хто зі сподвижників Яна Гуса був страчений (спалений на вогнищі) через деякий час після страти самого реформатора?
а) Ян Желівський;
б) Ієронім Празький;
в) Ян Жижка;
г) Мімг з Кромержжиса.

II рівень

21. Напишіть міні-твір «У Празькому університеті XIV століття».
-
-
-

22. Імператор Священної Римської імперії і чеські землі: визначте особливості взаємин.

23. Заповніть таблицю:

<i>Течія гуситів</i>	<i>Чашиники</i>	<i>Помірковані таборити</i>	<i>Радикальні таборити</i>
<i>Представники</i>			
<i>Вимоги</i>			

24. З'ясуйте ідеологічні передумови гусизму.

25. Існують різні точки зору щодо оцінки гуситського руху: гуситський рух — національна трагедія Чехії; вища фаза розвитку чеського суспільства й героїчних проявів; гуситський рух — класова, антифеодална боротьба. Як Ви вважаєте, який із цих підходів відповідає дійсності? Обґрунтуйте.

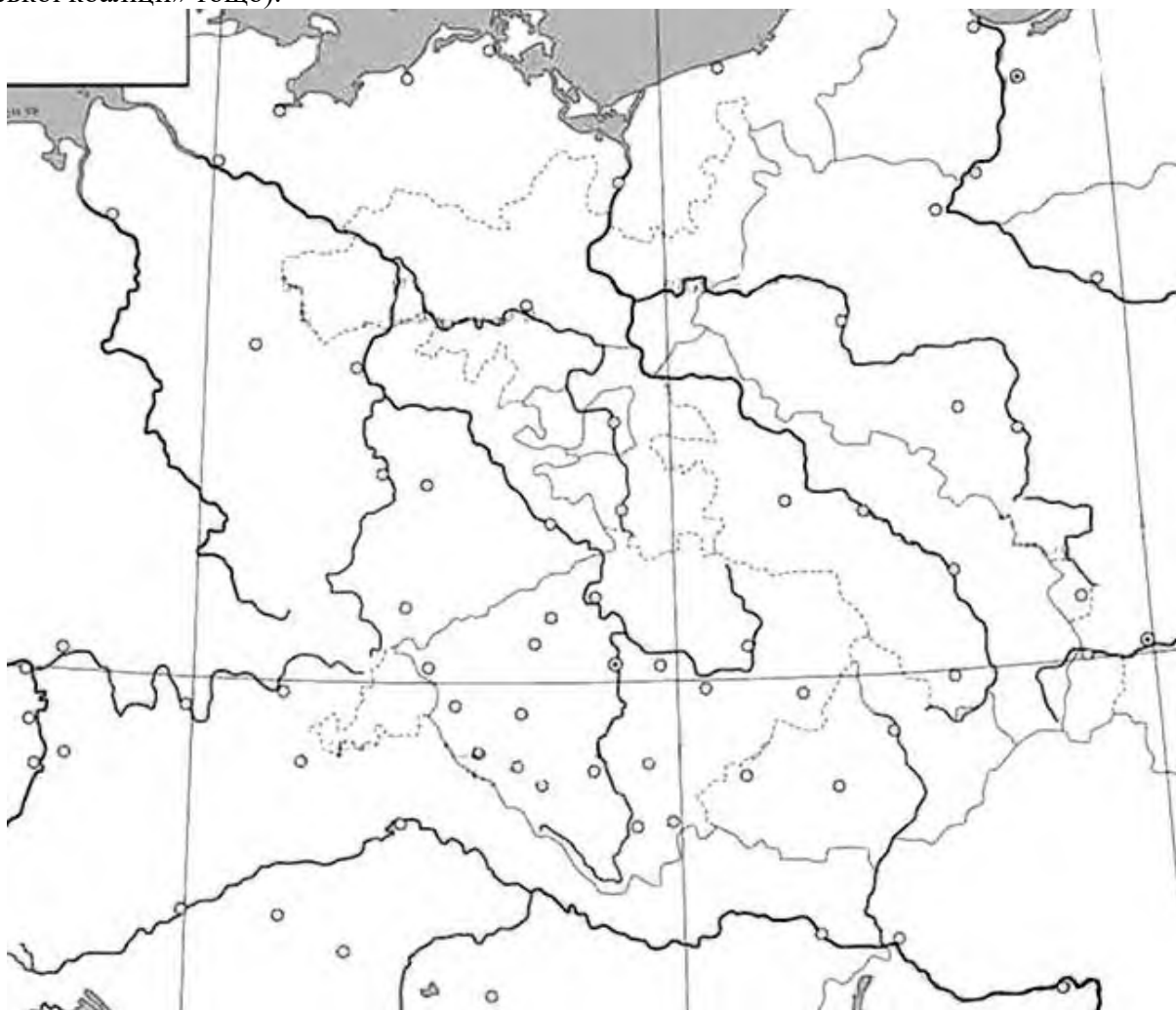
26. Чому хрестові походи проти гуситів зазнали поразки? Обґрунтуйте свою відповідь по кожному з них.

27. Чи можна стверджувати, що гуситський рух зазнав поразки? Обґрунтуйте відповідь.

28. Складіть політичний заповіт Яна Гуса.

III рівень

29. На контурній карті Центральної Європи (Чехії) різними кольорами покажіть основні напрями гуситських воєн із укаванням дат і місць найбільших битв (внутрішня боротьба на першому етапі революції, хрестові походи проти гуситів, гуситські походи за межі Чехії, поразка таборитів від «панської коаліції» тощо).

ТЕМА 3.3. Втрата Чехією політичної самостійності

I рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Владислав II був королем Чехії упродовж:

- a) 1458-1471 рр.;
- б) 1471-1516 рр.;
- в) 1498-1516 рр.;
- г) 1516-1526 рр.

2. Подебрад був королем Чехії упродовж:

- a) 1458-1471 рр.;
- б) 1471-1516 рр.;
- в) 1498-1516 рр.;
- г) 1516-1526 рр.

3. «Законник Владислава» був виданий у:

- а) 1458 р.;*
 - б) 1471 р.;*
 - в) 1500 р.;*
 - г) 1516 р.*
4. Прийняття Святовацлавської угоди чеським сеймом відбулося в:
- а) 1471 р.;*
 - б) 1500 р.;*
 - в) 1512 р.;*
 - г) 1517 р.*
5. Кого в Європі називали «гуситським королем»?
- а) Ян Гус;*
 - б) Ян Жижка;*
 - в) Іржі Подєбрад;*
 - г) Владислав II.*
6. Династія Ягеллонів була:
- а) чеською;*
 - б) польською;*
 - в) словацькою;*
 - г) австрійською.*
7. Що визначив Кутногорський сейм 1485 року?
- а) проголошено отримання церквою земель;*
 - б) визначення свободи церковної проповіді;*
 - в) знищення кримінальної юрисдикції духовництва;*
 - г) проголошено свободу віросповідання, утворено гуситську церкву.*
8. Які три стани утворювали станову общину в Чехії в XV-XVI ст.?
- а) міщани, феодали, королі;*
 - б) селяни, міщани, духовництво;*
 - в) міщани, рицарі, пани;*
 - г) селяни, міщани, рицарі.*
9. Для економічного розвитку Чехії кінця XV – початку XVI ст. характерно:
- а) ріст ролі селянських общин;*
 - б) зростання феодального землеволодіння;*
 - в) звільнення селян від кріпацтва;*
 - г) тимчасовий занепад міст.*
10. Укажіть наслідки «Закону про земельний устрій» 1500 року:
- а) виник конфлікт, який завершився компромісом шляхти і міст;*
 - б) неможливість участі міщан у сеймі;*
 - в) мирна угода;*
 - г) встановлено представництво міщан у сеймі.*
11. Коли до влади в Чехії прийшов Фердинанд I Габсбург?
- а) 1520 р.;*
 - б) 1526 р.;*
 - в) 1535 р.;*
 - г) 1540 р.*
12. Яка королівська династія прийшла до влади в Чехії в 1471 році?
- а) Ягайловичів;*
 - б) Подєбрадовичів;*
 - в) Ягеллонів;*
 - г) Люксембургів.*
13. Який політичний процес прискорила Гуситська революція?
- а) виникнення станової монархії;*
 - б) посилення королівської влади;*
 - в) встановлення одноосібної диктатури;*

22. Проаналізуйте передумови соціальних конфліктів на зламі XV-XVI століть у чеських землях.

23. З'ясуйте особливості діяльності товариств «чеських братів».

24. Проаналізуйте новели закону 1487 р. чеського сейму щодо селянства. Якою була реакція самого чеського селянства?

25. Прослідкуйте зв'язок Селянської війни в Німеччині з чеськими землями.

ТЕМА 3.4. Словаки в середньовічну добу

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

- До якої частини Угорського королівства входили словацькі землі?
 - Нижня Угорщина;
 - Верхня Угорщина;
 - Західна Угорщина;
 - Східна Угорщина.
- Перший напад турків-османів на словацькі території відбувся в:
 - 1396 р.;
 - 1474 р.;
 - 1502 р.;
 - 1529 р.
- Турки-османи напали на словацькі землі через:
 - помсту за християнізацію слов'ян;
 - наступ на Відень;
 - ісламізацію слов'ян;
 - випадково.
- Головним зняряддям католицької контрреформації в словацьких землях став орден:
 - францисканців;
 - єзуїтів;
 - домініканців;
 - кармелітів.
- Період правління на словацьких землях угорського короля Іштвана I:
 - 978-1018 рр.;
 - 997-1028 рр.;
 - 997-1038 рр.;
 - 1003-1042 рр.
- Період правління на словацьких землях угорського короля Ладислава (Ласло) I:
 - 1018-1043 рр.;
 - 1028-1052 рр.;
 - 1038-1077 рр.;
 - 1077-1096 рр.
- Словацькі землі в складі Угорського королівства були поділені на:
 - райони;
 - вілаєти;
 - комітати;
 - словинії.
- Яку назву дали угорці підкореним словакам?
 - шош;
 - тот;
 - бот;
 - вот.
- Коли вперше в документах згадується етнонім «словацький»?
 - X ст.;
 - XI ст.;
 - XII ст.;
 - XIII ст.
- Яка угорська династія заволоділа словацькими землями у ранньому середньовіччі?
 - Арпадів;

- б) Тертеровичів;
в) Мрнявчевичів;
г) Трпимировичів.
11. Центр словацького уділу Угорського королівства:
а) Нітра;
б) Тарна;
в) Братислава;
г) Тренчин.
12. Перша «протодержавна» назва словацьких земель:
а) Зетська держава;
б) Трансністрія;
в) Нітранське князівство;
г) Трансильванія.
13. Офіційна мова на словацьких землях у складі Угорського королівства:
а) угорська;
б) словацька;
в) латинська;
г) грецька.
14. Натуральний державний податок словаків-селян:
а) дев'ятина;
б) половина;
в) частина;
г) бащина.
15. Представники словацького таборизму:
а) чашники;
б) братики;
в) волохи;
г) жупани.
16. Моравський шляхтич, який активізував таборитський рух на словацьких землях:
а) Матіяш Хуньяді;
б) Уласло I;
в) Ян Іскра;
г) Альбрехт II.
17. Що таке «Трипартітум»?
а) назва гімну;
б) кодекс законів;
в) назва книги;
г) назва університету.
18. Спалах повстань словацьких гірників відбувся в:
а) 1489 р.;
б) 1505 р.;
в) 1515 р.;
г) 1525 р.
19. Який метал виробляли на словацьких землях найбільше в Європі?
а) залізо;
б) мідь;
в) срібло;
г) алюміній.
20. Що таке «союз Пентаполітана»?
а) союз політичних партій;
б) династичний шлюб;
в) союз п'яти міст;
г) міждержавний союз.

II рівень

21. Визначте причини та передумови входження словацьких земель до Угорського королівства.

22. Проаналізуйте процес приєднання словацької етнічної території до Угорського королівства.

23. Охарактеризуйте економічний розвиток Словаччини в складі Угорського королівства.

26. Опишіть хід повстання, рушійні сили та форми боротьби «братиків».

27. Визначте наслідки та значення руху «братиків».

ТЕМА 3.5. Виникнення і розвиток ранньосередньовічної Польської держави

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Центром «землі полян» був грод:

- а) Краків;
- б) Гнезно;
- в) Варшава;
- г) Люблін.

2. Центром «землі вісян» був грод:
 - а) *Краків;*
 - б) *Гнезно;*
 - в) *Варшава;*
 - г) *Люблін.*
3. Хрещення польського князя та його оточення відбулося в:
 - а) *944 р.;*
 - б) *955 р.;*
 - в) *966 р.;*
 - г) *988 р.*
4. Київський князь Володимир захопив Червенські міста в:
 - а) *978 р.;*
 - б) *980 р.;*
 - в) *981 р.;*
 - г) *983 р.*
5. Мешко I був першим польським монархом упродовж:
 - а) *бл. 960-992 рр.;*
 - б) *бл. 922-948 рр.;*
 - в) *бл. 940-962 рр.;*
 - г) *992-1025 рр.*
6. Болеслав I Хоробрий князував упродовж:
 - а) *889-1008 рр.;*
 - б) *992-1008 рр.;*
 - в) *992-1025 рр.;*
 - г) *999-1025 рр.*
7. Болеслав Хоробрий отримав перемогу над Київською Руссю у:
 - а) *1000 р.;*
 - б) *1012 р.;*
 - в) *1018 р.;*
 - г) *1025 р.*
8. Сілезія приєднана до Польського князівства в:
 - а) *990 р.;*
 - б) *991 р.;*
 - в) *992 р.;*
 - г) *993 р.*
9. Краківська земля була приєднана до Польського князівства в:
 - а) *882 р.;*
 - б) *989 р.;*
 - в) *993 р.;*
 - г) *999 р.*
10. В якому році відбулося проголошення королівства Польського?
 - а) *1008 р.;*
 - б) *1018 р.;*
 - в) *1025 р.;*
 - г) *1035 р.*
11. Хто був першим королем Польщі?
 - а) *Мешко I;*
 - б) *Мешко II;*
 - в) *Болеслав I;*
 - г) *Болеслав II.*
12. Перші ознаки феодальної роздробленості Польщі проявилися за правління:
 - а) *Мешка II;*
 - б) *Казимира I;*

- в) Болеслава II;
 г) Владислава I.
13. У 1076 р. за згоди Папи Римського королівський титул прийняв:
 а) Мешко II;
 б) Казимир I;
 в) Болеслав II;
 г) Владислав I.
14. У 40-х роках XIII століття Польщу спустошило військо:
 а) русичів;
 б) німців;
 в) татар;
 г) тевтонців.
15. Хто з польських князів коронувався у 1295 р.?
 а) Генрік IV Праведний;
 б) Пиємислав II;
 в) Владислав Локетек;
 г) Казимир III Великий.
16. Хто з польських князів першим намагався об'єднати Польщу в умовах феодальної роздробленості?
 а) Генрік I Бородатий;
 б) Генрік II Благочестивий;
 в) Генрік III;
 г) Генрік IV Праведний.
17. Хто за легендою був першим представником династії П'ястів?
 а) Лешек;
 б) Зємомисл;
 в) Зємовіт;
 г) Зємослав.
18. Адміністративний центр полян:
 а) Преслав;
 б) Гнезно;
 в) Варшава;
 г) Краків.
19. В якому джерелі міститься інформація про першу княжу династію у племені полян?
 а) Хроніка сакса Відукінда;
 б) Візантійська хроніка;
 в) Хроніка Галла Аноніма;
 г) Велика хроніка.
20. Як звали киеворуського князя – зятя Болеслава I?
 а) Ярослав;
 б) Святополк;
 в) Святослав;
 г) Володимир.

II рівень

21. Співвіднесіть перелічені союзи польських племен із історичними областями їх розселення:
1) вісяни та лендзяни;	а) Мазовія;
2) поляни;	б) Мала Польща;
3) мазовшани;	в) Помор'я;
4) гоплани;	г) Велика Польща;
5) слензяни;	д) Сілезія;
б) поморяни;	е) Куявія.
22. Складіть хронологічну таблицю до теми.

25. Проаналізуйте положення та наслідки проголошення Болеславом III Кривоустим принципів успадкування верховної влади в Польщі (Статут Болеслава III).

26. Проаналізуйте вплив феодальної роздробленості на економіку польських земель.

27. Простежте процес поширення на польських територіях німецького права. Що нового воно принесло?

III рівень

28. Дайте визначення поняттям теми:

Комес – _____

Каптелян – _____

«Ополе» – _____

Сеньйор – _____

Солтис – _____

Магістрат – _____

Патриціат – _____

Плебс – _____

Рицар – _____

Привілей – _____

* * *

ТЕМА 3.6. Відбудова та розвиток середньовічної Польської держави (XIV-XVI ст.)

I рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Владислав Локетек проголосив себе королем у:

- a) 1290 р.;
- б) 1306 р.;
- в) 1320 р.;
- г) 1323 р.

2. Де був коронований Владислав Локетек?

- a) Гнєзно;
- б) Краків;
- в) Сандомир;
- г) Люблін.

3. Роками правління Казимира III були:

- a) 1306-1333 рр.;
- б) 1320-1338 рр.;

- в) 1333-1360 рр.;
г) 1333-1370 рр.
4. Кошицький привілей (пакт) був виголошений у:
а) 1370 р.;
б) 1374 р.;
в) 1376 р.;
г) 1378 р.
5. Кревська унія укладена в:
а) 1375 р.;
б) 1385 р.;
в) 1415 р.;
г) 1485 р.
6. Хто став засновником Ягеллонської династії в Польщі?
а) Казимир III;
б) Людовік Анжуйський;
в) Владислав II;
г) Казимир IV.
7. Роки правління Владислава II:
а) 1370-1382 рр.;
б) 1386-1434 рр.;
в) 1382-1410 рр.;
г) 1386-1418 рр.
8. Коли тривала війна Польщі з Тевтонським орденом за Жемантію, Куявію та Добжинську землю?
а) серпень 1409 р. — липень 1410 р.;
б) вересень 1408 р. — травень 1410 р.;
в) жовтень 1409 р. — липень 1411 р.;
г) серпень 1409 р. — грудень 1410 р.
9. Коли відбулася Грюнвальдська битва?
а) 15 вересня 1409 р.;
б) 15 серпня 1410 р.;
в) 15 липня 1410 р.;
г) 15 березня 1410 р.
10. Радомська конституція Польського королівства була прийнята в:
а) 1492 р.;
б) 1505 р.;
в) 1518 р.;
г) 1569 р.
11. Роки правління в Польщі короля Людовіка Анжуйського:
а) 1333-1355 рр.;
б) 1355-1370 рр.;
в) 1370-1382 рр.;
г) 1382-1392 рр.
12. Хто з литовських князів перебував в опозиції до Кревської унії?
а) Ягайло;
б) Вітовт;
в) Казимир;
г) Людовік.
13. Хто переміг у Грюнвальдській битві?
а) Тевтонський орден;
б) Лівонський орден;
в) Київська Русь;
г) Польща та Литва.
14. Коли тривала Тринадцятирічна польсько-німецька війна?

- a) 1451-1463 pp.;*
б) 1454-1466 pp.;
в) 1456-1468 pp.;
г) 1458-1470 pp.
15. В якому році видано Корчинські привілеї?
a) 1386 p.;
б) 1388 p.;
в) 1389 p.;
г) 1391 p.
16. В якому році видано Пьотрковський привілей?
a) 1386 p.;
б) 1388 p.;
в) 1389 p.;
г) 1391 p.
17. В якому році видано Червинський привілей?
a) 1412 p.;
б) 1422 p.;
в) 1430 p.;
г) 1432 p.
18. В якому році видано Єдлинський привілей?
a) 1412 p.;
б) 1422 p.;
в) 1430 p.;
г) 1432 p.
19. В якому році були прийняті Нешавські статuti?
a) 1444 p.;
б) 1454 p.;
в) 1464 p.;
г) 1474 p.
20. В якому році були прийняті Мельницькі привілеї?
a) 1492 p.;
б) 1498 p.;
в) 1501 p.;
г) 1508 p.

II рівень

21. Проаналізуйте політику Казимира Великого щодо Галицької Русі.

22. Яке значення для Польської державності мали «Статuti Казимира Великого»?

28. Проаналізуйте умови Корчинського привілею 1386 року.

29. Проаналізуйте основні положення Пьотрковських статутів.

30. Дайте коротку характеристику Червинському та Єдлинському привілеям.

ТЕМА 3.7. Культура центральноевропейських (західних) слов'ян в епоху середньовіччя

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Найвідоміший польський літописець:
 - а) Фредегар;
 - б) Галл Анонім;
 - в) Казимир;
 - г) Вавель.
2. Перша в Польщі друкарня діяла в:
 - а) Варшаві;
 - б) Гнєзно;
 - в) Преславі;
 - г) Кракові.
3. Основи польської культури були закладені за династії:
 - а) Пржемисловичів;
 - б) П'ястів;
 - в) Ягеллонів;
 - г) Габсбургів.
4. В якому столітті виникли перші кафедральні та монастирські школи у Польщі?
 - а) IX ст.;
 - б) X ст.;
 - в) XII ст.;
 - г) XV ст.
5. При яких школах з'явилися перші хроніки та календарі латинською мовою?
 - а) парафіяльних;
 - б) монастирських;
 - в) кафедральних;
 - г) загальноосвітніх.
6. «Біблійщиною» у словацьких землях називали:
 - а) трактування Біблії;
 - б) чеську мову;
 - в) історичні пісні;
 - г) писемну мову.
7. Храми св. Климента і св. Вацлава були збудовані в:
 - а) Оломоуці;
 - б) Старому Болеславі;
 - в) Празькому Граді;
 - г) Тржелбічі.
8. В якому році вперше зафіксовано назву «Словаччина»?
 - а) 1120 р.;
 - б) 1364 р.;
 - в) 1535 р.;
 - г) 1685 р.
9. Д.Матешичський, Є.Млинарєвич, Я.Глоссіус – це:
 - а) живописці;
 - б) архітектори;
 - в) поети;
 - г) музиканти.
10. Який костел збудований у візантійському стилі?
 - а) св. Фелікса і Адаукта;

- б) Маріацький;*
 - в) собор на Вавелі;*
 - г) у Щецині.*
11. Краківський університет було відкрито у:
- а) 1355 р.;*
 - б) 1358 р.;*
 - в) 1364 р.;*
 - г) 1388 р.*
12. Відомий чеський педагог:
- а) Ян Гус;*
 - б) Ян Коменський;*
 - в) Ян Міліч;*
 - г) Ян Жижка.*
13. Який архітектурний стиль проник до західних слов'ян у XIII ст.?
- а) візантійський;*
 - б) романський;*
 - в) готичний;*
 - г) бароко.*
14. Який жанр літератури з'явився у Чехії в XIV ст.?
- а) драма;*
 - б) трагедія;*
 - в) комедія;*
 - г) сонет.*
15. Яку хроніку написав Вінцентій Кадлубек?
- а) «Хроніка поляків»;*
 - б) «Великопольська хроніка»;*
 - в) «Пісня Богородиці»;*
 - г) «Історія Польщі».*
16. В якому стилі був збудований Маріацький костел?
- а) класичному;*
 - б) романському;*
 - в) готичному;*
 - г) бароко.*
17. «Хто ж Ви, Божі воїни?» – це:
- а) гуситська пісня;*
 - б) хроніка;*
 - в) поема;*
 - г) статут.*
18. В якому році з'явилися єзуїти на словацьких землях?
- а) 1561 р.;*
 - б) 1562 р.;*
 - в) 1573 р.;*
 - г) 1570 р.*
19. В якій країні розпочав свою творчу діяльність Ян Длугош?
- а) Чехія;*
 - б) Сербія;*
 - в) Польща;*
 - г) Болгарія.*
20. Давньочеський епос «Александрейда» було завершено в:
- а) 1312 р.;*
 - б) 1311 р.;*
 - в) 1310 р.;*
 - г) 1309 р.*

II рівень

21. Дайте характеристику еволюції освіти в середньовічній Польщі.

22. Охарактеризуйте розвиток освіти в середньовічній Чехії та на словацьких землях.

23. Прослідкуйте особливості чеської та словацької середньовічної літератури.

24. Проаналізуйте особливості польської середньовічної літератури.

25. Визначте особливості польської архітектури доби середньовіччя.

26. Встановіть особливості чеської та словацької архітектури доби середньовіччя.

Змістовий модуль №4
“ОБ’ЄДНАННЯ РУСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ І ПОСИЛЕННЯ МОСКОВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
(XIII — ПОЧАТОК XVI СТОЛІТТЯ)”

ТЕМА 4.1. Боротьба Русі за незалежність у XIII-XIV ст.

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Битва на річці Калка відбулася в:
 - a) 1218 р.;
 - б) 1223 р.;
 - в) 1228 р.;
 - г) 1236 р.
2. Батий першим зруйнував князівство:
 - a) Московське;
 - б) Рязанське;
 - в) Київське;
 - г) Чернігівське.
3. Битва на річці Сіті відбулася в:
 - a) 1218 р.;
 - б) 1223 р.;
 - в) 1236 р.;
 - г) 1238 р.
4. Київ захоплено татара-монголами в:
 - a) 1236 р.;
 - б) 1238 р.;
 - в) 1240 р.;
 - г) 1242 р.
5. Куликовська битва відбулася:
 - a) 8 серпня 1360 р.;
 - б) 8 вересня 1480 р.;
 - в) 8 вересня 1380 р.;
 - г) 8 березня 1382 р.
6. «Стояння на Угрі» відбулося в:
 - a) 1480 р.;
 - б) 1490 р.;
 - в) 1495 р.;
 - г) 1498 р.
7. Представники монголо-татар, які збирали данину у населення:
 - a) берсерки;
 - б) баскаки;
 - в) тумени;
 - г) ярлики.
8. Унаслідок діяльності якого хана у монголів з’явилися передумови для експансії в Європу?
 - a) Темучин;
 - б) Батий;
 - в) Тамерлан;
 - г) Бурундай.
9. В якому році засновано Золоту Орду?
 - a) 1242 р.;
 - б) 1240 р.;

- в) 1250 р.;
 г) 1260 р.
10. На яких правах до складу Золотої Орди входили руські землі?
 а) на правах васала;
 б) на правах автономії;
 в) ніколи не входили до складу Золотої Орди;
 г) входили на рівних правах, з незначними правовими обмеженнями.
11. Як називалася монголо-татарська бойова одиниця, переклад якої звучить як «тьма»?
 а) таман;
 б) тумен;
 в) ясир;
 г) таам.
12. В якому році монголо-татари остаточно підкорили волзьких булгар?
 а) 1250 р.;
 б) 1220 р.;
 в) 1236 р.;
 г) 1233 р.
13. Скільки видів податків існувало на руських землях в період т.зв. «іга»?
 а) 5;
 б) 10;
 в) 13;
 г) 14.
14. Який із названих винаходів належить монгольським винахідникам часів Батия?
 а) ракетна зброя;
 б) пікетний метод попередження;
 в) осколкові (картечні) ядра;
 г) стінобитна зброя.
15. Яка битва увійшла в історію під назвою «Льодове побоїще»?
 а) битва на річці Ворскла;
 б) битва на Чудському озері;
 в) битва на річці Калка;
 г) битва за Київ.
16. Чим сплачувалися податки Золотій Орді?
 а) шкірами і золотом;
 б) населенням (людьми);
 в) сріблом і золотом;
 г) дорогоцінним камінням.
17. Укажіть ім'я воєводи, котрий командував обороною Києва у 1240 році:
 а) Ігор;
 б) Добромисл;
 в) Ярослав;
 г) Дмитро.
18. Яка подія зображена на схемі?

- а) Куликовська битва;
 б) Битва на річці Калка;
 в) Льодове побоїще;
 г) Битва на річці Сіті.

22. Проаналізуйте долю західних руських земель після звільнення від золотоординського іґа.

23. Поясніть неодноразові спільні військові дії русичів і половців на початку XIII століття — непримиренних ворогів попереднього періоду.

24. Визначте головні причини поразки руських військ від татаро-монголів у ході походу Батия.

25. Поясніть словосполучення «Стояння на Угрі».

26. Яку подію можна вважати остаточною ліквідацією татаро-монгольського іґа на руських землях? Чому?

ТЕМА 4.2. Об'єднання руських земель та утворення Московської держави

І рівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

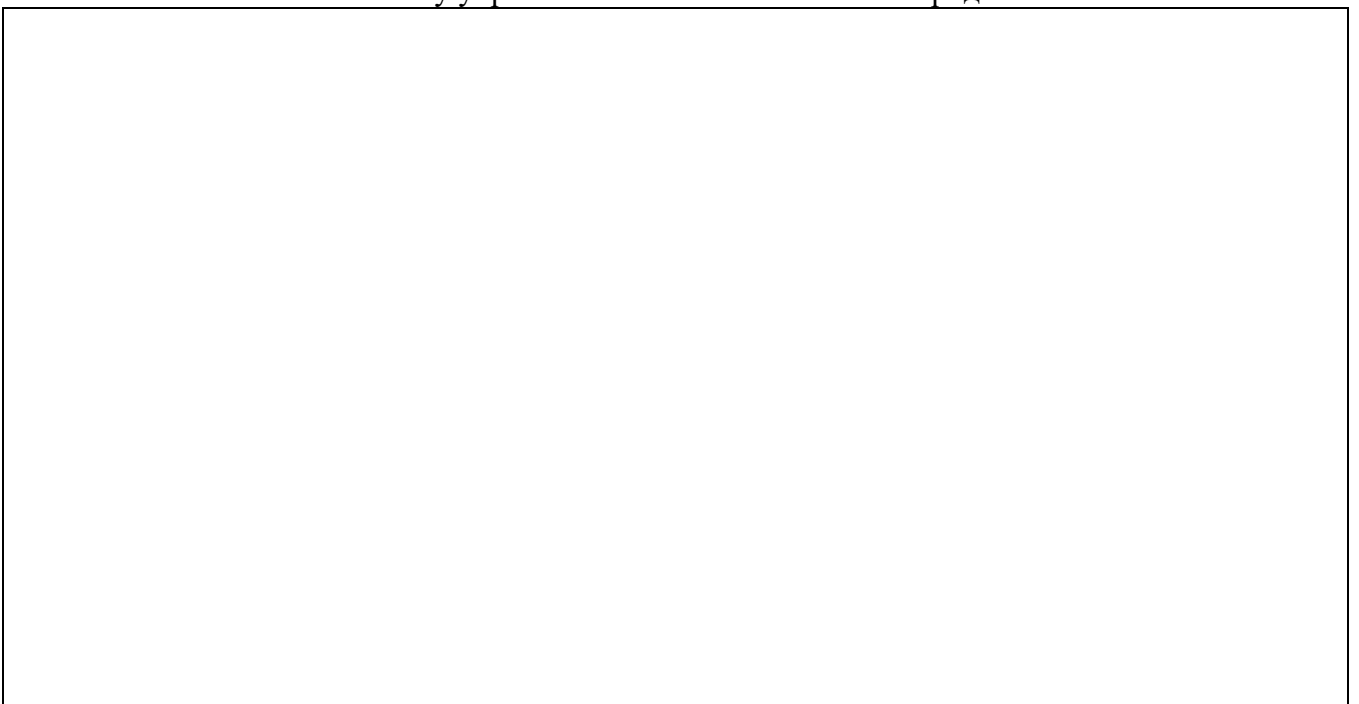
- Він мріяв про титул «старійшого князя», тому все своє життя боровся за стародавню столицю, за що й отримав своє прізвисько. Хто це?
 - Іван I;
 - Олександр;
 - Юрій;
 - Андрій.
- Жорстокість і властолюбство допомогли йому досягти успіху. Використовуючи допомогу ворогів, розпочав надзвичайно складну справу — «збирання земель». Заклав підвалини величезної держави, був найбагатшим князем. Хто це?
 - Іван I;
 - Олександр;
 - Юрій;
 - Андрій.
- Він приєднав до своїх володінь північно-західні землі. Поклав кінець принизливому татаро-монгольському іґові. Хто це?
 - Іван II;
 - Василь I;
 - Іван III;
 - Василь II.
- Що тут зайве?
 - Іван III;
 - Дмитрій Донський;
 - Іван Калита;
 - Юрій Довгорукий;

- д) Андрій Боголюбський;
е) Олег Рязанський.
5. Що тут зайве?
а) помістя;
б) митрополит;
в) вотчина;
г) феодальна ієрархія;
д) баскаки.
6. З його ім'ям пов'язують заснування Москви. Хто він?
а) Андрій Боголюбський;
б) Юрій Довгорукий;
в) Іван Калита;
г) Олександр Невський.
7. Хто у Великому Новгороді скликав раду панів і віче та зберігав скарбницю міста?
а) архієпископ-владика;
б) посадник;
в) князь;
г) тисяцький.
8. Ростово-Суздальське князівство відокремилось від Києва за правління:
а) Всеволода Велике Гніздо;
б) Юрія Довгорукого;
в) Андрія Боголюбського;
г) Івана Калити.
9. В якому літописі вперше згадується Москва?
а) Київський літопис;
б) Іпатіївський літопис;
в) Лаврентіївський літопис;
г) «Повість минулих літ».
10. У якому році Данило Олександрович відвоював Коломну у Рязанського князівства?
а) 1301 р.;
б) 1321 р.;
в) 1303 р.;
г) 1307 р.
11. У якому році московському князеві Івану Калиті вдалося перенести митрополічу кафедру з Владимира до Москви?
а) 1325 р.;
б) 1344 р.;
в) 1425 р.;
г) 1430 р.
12. У якому році Дмитро Іванович змусив Твер визнати васальну залежність від Москви?
а) 1359 р.;
б) 1375 р.;
в) 1380 р.;
г) 1382 р.
13. Коли Іван III перестав виплачувати данину Орді?
а) 1478 р.;
б) 1480 р.;
в) 1476 р.;
г) 1482 р.
14. В якому році було запроваджено Судебник Івана III?
а) 1497 р.;
б) 1500 р.;
в) 1501 р.;

22. Чому Іван III спочатку підтримував нестяжателів?

23. Напишіть листа одному з московських князів за власним вибором. Чому саме йому? Що б Ви йому порадили?

24. Схематично покажіть систему управління «Пана Великого Новгорода».

25. Заповніть таблицю:

Повноваження вищих посадових осіб у Великому Новгороді

<i>Посадник</i>	<i>Архієпископ</i>	<i>Тисяцький</i>	<i>Князь</i>

26. Заповніть таблицю:

Розширення території Московської держави в XIV-XV ст.

<i>Роки</i>	<i>Князь</i>	<i>Нові землі</i>	<i>Подія, в результаті якої відбулося приєднання</i>

27. Територіальне зростання Московської держави у XV столітті — закономірний процес чи заслуга царя Івана III? Якби не було Івана III, чи об'єдналися б землі Північно-Східної Русі у XV столітті? Обґрунтуйте відповідь.

28. Яке значення в житті Великого Новгороду мав князь?

29. Що сталося з Владимиро-Суздальським князівством після смерті Всеволода Велике Гніздо?

30. Які методи застосовували московські князі для збільшення своїх володінь? Відповідь підтвердити фактами.

ТЕМА 4.3. Культура на руських землях у XIV — на початку XVI ст.

Грівень

(упишіть у клітини нижче правильні літерні варіанти відповідей):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

1. Хто автор «Ходіння за три моря»?
 - а) Афанасій Нікітін;
 - б) Нікодим;
 - в) Макарій;
 - г) Іван Федоров.
2. Автор твору «Домострой»:
 - а) Макарій;
 - б) Сильвестр;
 - в) Нестор;
 - г) Філофей.
3. Автор теорії «Москва — третій Рим»:
 - а) Макарій;
 - б) Сильвестр;
 - в) Нестор;
 - г) Філофей.
4. Автор ікони «Трійця»:
 - а) Феофан Грек;
 - б) Андрій Рубльов;
 - в) Аристотель Фіорованті;
 - г) Феодосій Косий.
5. У Московській Русі поряд із церковною архітектурою розвивалася:
 - а) стильова архітектура;
 - б) декоративна архітектура;
 - в) цивільна архітектура;
 - г) громадська архітектура.
6. В якому році в Московії укладено огляд всесвітньої історії (хронограф)?
 - а) 1440 р.;
 - б) 1447 р.;
 - в) 1441 р.;
 - г) 1445 р.
7. В якому столітті на Русі з'явився папір?
 - а) XVI ст.;
 - б) XV ст.;
 - в) XIV ст.;
 - г) XIII ст.
8. Хто видав у Москві 1564 року друкований «Апостол»?
 - а) Тарас Федорович;
 - б) Петро Мстиславець;
 - в) Іван Федоров;
 - г) Лук'ян Максимов.
9. В якому році був створений Московський літописний звід?
 - а) 1480 р.;
 - б) 1482 р.;
 - в) 1484 р.;
 - г) 1486 р.
10. Видатним московським художником кінця XIV – початку XV століття був:
 - а) Андрій Рубльов;

- б) *Феофан Грек*;
в) *Петро Мстиславець*;
г) *Лук'ян Максимов*.
11. Поштовхом до розвитку усної народної творчості в Московії було:
а) *вторгнення монголо-татар на руські землі*;
б) *перемога на Куликовому полі*;
в) *князювання Дмитрія Донського*;
г) *ліквідація золотоординського іга на північно-руських землях*.
12. Укажіть, що з переліку належить до усної народної творчості:
а) *«Задонщина»*;
б) *«Пісня про Щелкана Дудентьовича»*;
в) *«Слово про похід Ігорів»*;
г) *«Сказання про князів Владимирських»*.
13. Автор твору «Задонщина»:
а) *Сергій Радонезький*;
б) *Володимир Мономах*;
в) *Філофей*;
г) *Сафоній Рязанець*.
14. Хто побудував Успенський собор у Москві?
а) *Аристотель Фіораванті*;
б) *Андрій Рубльов*;
в) *Сафоній Рязанець*;
г) *Марко Руффо та П'єтро Антоніо Соларі*.
15. Домова церква московських правителів:
а) *Покрова на Нерлі*;
б) *Благовіщенський собор*;
в) *Архангельський собор*;
г) *Успенський собор у Москві*.
16. Де в Московській державі приймали іноземних послів?
а) *в Успенському соборі*;
б) *в Архангельському соборі*;
в) *у Грановитій палаті*;
г) *у Троїцькому соборі*.
17. Феофан Грек був творцем:
а) *Владимирського літописного зводу*;
б) *фресок Успенського собору у Владимирі*;
в) *фресок Спаса на Ільїній вулиці в Новгороді*;
г) *стін і баит Московського кремля*.
18. Спасо-Андроніков монастир розписав:
а) *Андрій Рубльов*;
б) *Діонісій*;
в) *Феофан Грек*;
г) *Максим Грек*.
19. Усипальниця московських князів:
а) *Успенський собор*;
б) *Архангельський собор*;
в) *церква Різоположення*;
г) *Троїцький собор*.
20. Найраніше відбулася подія:
а) *створення «Задонщини»*;
б) *будівництво білокам'яного Кремля у Москві*;
в) *розпис Андрієм Рубльовим Успенського собору у Владимирі*;
г) *створення «Життя Сергія Радонезького»*.

II рівень

21. Коли і під впливом яких чинників розпочався процес відродження руської культури?

22. Проаналізуйте нові літературні жанри та назвіть причини їх виникнення у Московській державі.

23. Ви згодні з твердженням, що монголо-татарське іго не знищило самотність і самостійність руської культури? У чому проявлялася наступність в її розвитку?

30. Проаналізуйте ідеологічну позицію «нестяжателів».

Історія слов'янських народів (давня і середньовічна): Робочий зошит студента для самостійної роботи над курсом / Уклад. Олександр Лахно. Полтава, 2022. 102 с.

Укладач: Лахно Олександр Петрович — кандидат історичних наук, доктор філософії (Ph. D.) у галузі історії, доцент кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

*До друку та поширення рекомендовано
вченою радою Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка,
протокол № 13 від 26 травня 2022 року*

Підписано до друку 19.05.2022 р.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 4,8.